

Hallituksen esitys Eduskunnalle Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä, niiden taloudellisten etujen vastaisten petosten ja muun laittoman toiminnan torjumista koskevan yhteistyösopimuksen hyväksymisestä sekä laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja tullilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Luxemburgissa lokakuussa 2004 alikirjoitetun Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välisen yhteistyösopimuksen niiden taloudellisten etujen vastaisten petosten ja muun laittoman toiminnan torjumisesta sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Sopimusta sovelletaan osapuolten väliseen hallinnolliseen apuun ja kansainväliseen rikosoikeusapuun osapuolten taloudellisia intressejä koskevien petosten torjumiseksi, ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi. Sopimuksen määräykset perustuvat pitkälti erilaisiin EU:ssa tehtyihin, vastaavanlaista apua koskeviin sopimuksiin. Käytännössä sitä sovellettaisiin erityisesti tavarakaupassa tehtyihin, mutta myös esimerkiksi osapuolten talousarvioista nostettavia avustuksia koskeviin petoksiin. Tavarakaupan osalta hallinnollinen apu on perinteistä kansainvälisten sopimusten mukaista tulliyhteistyötä tai veroviranomaisten välistä hallinnollista avunantoa. Viranomaiset luovuttavat hallussaan olevia tietoja ja hankkivat niitä luovutettaviksi sekä tekevät tarkastuksia. Sopimusta sovelletaan myös sanottujen rikosten liitännäisrikoksiin

kuten rahanpesuun ja korruptioon. Sopimuksessa todetaan nimenomaisesti, että pankkialaisuus ei voi olla avun antamisen kieltäytymisperuste. Välittömiä veroja koskeviin petoksiin sopimus ei sovellu.

Sopimus tulee voimaan sitä päivää, jona on tehty viimeisen osapuolen ilmoitus ratifioimis- tai hyväksymiskirjoista, seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä. Talletettuaan sopimuksen hyväksymisasiakirjat tai milloin tahansa sen jälkeen osapuoli voi kuitenkin antaa julistuksen, jonka mukaan se ryhtyy soveltamaan sopimusta vastaavan julistuksen antaneiden osapuolen kesken.

Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Lisäksi esitykseen sisältyy ehdotus tullilain muuttamisesta, sillä sopimuksen mahdollistamassa hallinnollista tutkintaa suorittavassa yhteisessä tutkintaryhmässä toimivien vieraan valtion virkamiesten oikeusasemasta ei ole sopimuksessa riittäviä säännöksiä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan tavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	4
2.1 Yhteisön ja Suomen Sveitsin kanssa tehtävän tulliyhteistyön sääntely.....	4
2.2 Voimassaoleva kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva sääntely.....	4
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	4
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	5
5 ASIAN VALMISTELU.....	5
5.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa.....	5
5.2 Asian kansallinen valmistelu.....	5
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	5
1 SOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN.....	5
I OSASTO Yleiset määräykset.....	5
II OSASTO Hallinnollinen avunanto.....	6
1 LUKU Yleiset määräykset.....	6
2 LUKU Pyynnöstä annettava avunanto.....	7
3 LUKU Oma-aloitteinen avunanto.....	8
4 LUKU Yhteistyön erityismuodot.....	8
5 LUKU Takaisinperintä.....	9
III OSASTO Oikeusapu.....	9
IV OSASTO Loppumääräykset.....	14
2 LAKI EUROOPAN YHTEISÖN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ SVEITSIN VALALIITON VÄLILLÄ NIIDEN TALOUDELLISTEN ETUJEN VASTAISTEN PETOSTEN JA MUUN LAITTOMAN TOIMINNAN TORJUMISESTA TEHDYN YHTEISTYÖSOPIMUKSEN LAINSÄÄDÄNNÖN ALAAN KUULUVIEN MÄÄRÄYSTEN VOIMAANSAATTAMISESTA.....	15
3 TULLILAKI.....	15
4 VOIMAANTULO.....	15
5 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS.....	16
5.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	16
5.2 Käsitteilyjärjestys.....	16
LAKIEHDOTUKSET.....	18
Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä niiden taloudellisten etujen vastaisten petosten ja muun laittoman toiminnan torjumisesta tehdyn yhteistyösopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	18
tullilain muuttamisesta.....	19
SOPIMUSTEKSTIT.....	20

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

EY:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton (Sveitsi) välinen sopimus sisältää määräykset maiden välisestä hallinnollisen ja kansainvälisen rikosoikeusavun piiriin kuuluvasta yhteistyöstä niiden taloudellisten etujen vastaisten petosten ja muun laittoman toiminnan torjunnan osalta. Sopimus on jaettu neljään osastoon, joista I osastoon sisältyy yleisiä määräyksiä, joista keskeinen on 2 artikla, joka määrittelee sopimuksen soveltamisalan. Sopimuksen II osastoon kuuluvat määräykset hallinnollisesta avunannosta ja III osastoon määräykset kansainvälisestä rikosoikeusavusta. Sopimuksen IV osasto sisältää loppumääräyksiä.

Sopimus koskee hallinnollisen avun ja rikosoikeusavun antamista toimissa, jotka koskevat tulli- ja maatalouslainsäädännön vastaista tavarakauppaa, arvonlisäveroon, erityiskulutusveroihin ja valmisteveroihin sovellettavan verolainsäädännön vastaista kauppaa, sopimuspuolten talousarvioista tai niiden hallinnoimasta tai niiden lukuun hallinnoidusta talousarviosta peräisin olevien varojen nostamista tai pidättämistä tai sopimuspuolten hankintasopimusten tekemistä koskevia menettelyjä. Lisäksi sopimus koskee hallinnollisen avun ja rikosoikeusavun antamista sopimuspuolten taloudellisen edun vastaisten petosten ja muun laittoman toiminnan johdosta maksettavien tai lainvastaisesti saatujen määrrien takavarikoinnissa ja perinnässä.

Sopimuksen pääasiallisia soveltajia olisivat sopimusvaltioiden tulliviranomaiset, mutta myös muut rikostorjuntaviranomaiset kuten poliisi ja muut oikeusviranomaiset sekä komission asianomaiset petostorjuntaviranomaiset.

Tulliyhteistyön osalta sopimus noudattelee Euroopan unionin jäsenvaltioiden välistä tullihallintojen keskinäistä avunantoa ja yhteistyötä koskevaa yleissopimusta (Napoli II) (SopS 148/2004) sekä Maailman Tullijärjestön (WCO) tulliyhteistyön mallisopimusta.

Valmisteverotuksen osalta EU:n jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välistä keskinäistä apua ja hallinnollista yhteistyötä säännellään hallinnollisesta yhteistyöstä valmisteverotuksen alalla annetussa neuvoston asetuksessa N:o 2073/2004. Sopimusmääräykset hallinnollisesta yhteistyöstä vastaavat myös tuon asetuksen vastaavia säädöksiä. Kansainvälisen rikosoikeusavun osalta osa sopimuksen määräyksistä perustuu EU:n jäsenvaltioiden keskinäisiin sopimuksiin, erityisesti keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehtyyn yleissopimukseen (SopS 88/2005), jäljempänä vuoden 2000 oikeusapusopimus, sekä siihen liitettyyn pöytäkirjaan (SopS 44/2005), jäljempänä vuoden 2001 oikeusapusopimus. Kyseiset yleissopimukset täydentävät erityisesti vuoden 1959 eurooppalaista yleissopimusta keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa (SopS 30/1981), jäljempänä vuoden 1959 eurooppalainen rikosoikeusapusopimus. Kyseinen sopimus on voimassa myös Suomen ja Sveitsin välillä. Suomessa kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva perussäätely sisältyy kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettuun lakiin (4/1994), jäljempänä rikosoikeusapulaki.

Siltä osin kuin voimaansaattettavan sopimuksen määräykset vastaavat vuoden 2000 oikeusapusopimuksen ja vuoden 2001 oikeusapusopimuksen määräyksiä, esityksessä viitataan kyseisten sopimusten voimaansaattamista koskeviin hallituksen esityksiin (HE 31/2003 vp ja HE 178/2004 vp).

Sopimus on luonteeltaan jaetun toimivallan sopimus eli niin sanottu sekasopimus, jonka määräykset kuuluvat osittain yhteisön ja osittain jäsenvaltion toimivaltaan. Tämän vuoksi sopimuksen osapuolia ovat yhteisön ja Sveitsin lisäksi myös yhteisön jäsenvaltiot. Siltä osin kuin sopimus sisältää jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, sopimuksen voimaantulo edellyttää kansallisten hyväksymismenettelyiden suorittamista.

2 Nykytila

2.1 Yhteisön ja Suomen Sveitsin kanssa tehtävän tulliyhteistyön sääntely

Tavarakaupan osalta hallinnollisen avun antaminen olisi käytännössä tulliviranomaisten välistä tulliyhteistyötä. Yhteisön ja Sveitsin välillä on tehty useita tullimenettelyjä ja Sveitsin kautta kulkevaa tavaraliikennettä koskevia sopimuksia. Myös hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta tulliasi-oissa on tehty lisäpöytäkirja (EYVL L 169, 27.6.1997, s. 81) Euroopan talousyhteisön ja Sveitsin valaliiton väliseen sopimukseen vuonna 1997. Pöytäkirjan mukaan sopimuspuolet antavat toisilleen hallinnollisin menettelyin toteutettavissa olevaa apua eli toimittavat hallussaan olevia tietoja ja tekevät hallinnollisen toimivaltansa puitteissa valvontaja tarkastustoimenpiteitä. Koska sopimus koskee vain hallinnollista yhteistyötä, sen sisältö kuuluu yksinomaan yhteisön toimivaltaan. Jäsenvaltiot eivät siten ole suoraan sopimuksen osapuolia vaan kyseessä on bilateraalinen sopimus.

Hallinnollisen tulliyhteistyön menettelyistä on säädetty tullilaisissa (1466/1994). Lain 27 §:n mukaan tulliviranomainen saa luovuttaa tietoja ulkomaalaiselle tulliviranomaiselle rikosten ehkäisemistä, selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista varten ja muulle kuin tulliviranomaiselle, jos tiedot ovat tarpeen sellaisen rikoksen ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi, josta Suomessa tehtynä voitaisiin tuomita vankeutta. Säännös ei edellytä vastavuoroisuutta, vaan sitä voidaan jo nykyisin soveltaa, jos Sveitsi tällaisia tietoja pyytäisi.

2.2 Voimassaoleva kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva sääntely

Kansainvälistä oikeusapua rikosasioissa sääntelevät Suomessa sekä kansallinen lainsäädäntö että kansainväliset sopimukset. Vuonna 1994 voimaan tullut laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa on keskeinen rikosoikeusapua koskeva yleislaki. Kansainvälistä rikosoikeusapua koskevia säännöksiä sisältyy myös useisiin muihin lakeihin. Suomi on myös liittynyt lukuisiin kan-

sainvälisiin yleissopimuksiin, jotka sisältävät määräykset Suomen velvoitteista antaa rikosoikeusapua toisille valtioille sekä Suomen oikeuksista saada rikosoikeusapua toisilta valtioilta. Voimassaolevaa kansainvälistä rikosoikeusapua koskevaa sääntelyä on laajemmin selvitetty edellä mainittujen vuoden 2000 oikeusapusopimuksen sekä vuoden 2001 oikeusapusopimusten voimaansaattamista koskevissa hallituksen esityksissä (HE 31/2003 vp, s. 6—8 ja HE 178/2004 vp, s. 4—6).

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Sopimuksen tavoitteena on tehostaa osapuolten välistä yhteistyötä osapuolten taloudellisia etuja koskevien petosten torjumiseksi. Tulliyhteistyön osalta sopimus laajentaisi ja syventäisi yhteistyön alaa siitä, mitä edellä mainitussa tulliyhteistyöpöytäkirjassa on sovittu. Sopimusosapuolet antavat toimivaltaitten viranomaistensa välityksellä sopimuksen määräysten mukaisesti toisilleen apua soveltamisalan mukaisen lainsäädännön asianmukaisen soveltamisen varmistamiseksi sekä lainvastaisten tekojen estämiseksi, tutkimiseksi ja tekoja koskeviin syytetoimiin ryhtymiseksi. Apua annetaan myös lainsäädännön soveltamiseen liittyvien asiakirjojen tiedoksi antamisessa. Myös saatavia voidaan peräti toisen sopimuspuolen lukuun.

Sopimuksen mukaan toimenpiteet tehdään pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti sekä pyynnön vastaanottaneen viranomaisen toimivallan rajoissa. Hallinnollinen avunanto tapahtuu toimittamalla toisen sopimuspuolen viranomaiselle pyynnöstä tai oma-aloitteisesti tietoja tai tekemällä hallinnollisia tarkastuksia. Oikeusapuun kuuluvina toimenpiteinä tehdään sopimuspuolen pyynnöstä etsintöjä ja takavarikoita, luovutetaan todisteita ja takavarikoitua omaisuutta. Sopimuksen mukaisesti toimitetaan tietoa myös pankkitileistä. Osapuolten toimivaltaiset viranomaiset voivat myös perustaa yhteisiä tutkintaryhmiä. Sopimuksen määräykset vastaavat pitkälti EU:ssa voimassa olevaa asian-

omaista EU:n lainsäädäntöä ja jäsenmaiden välisiä yleissopimuksia.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös tullilain muuttamista lisäämällä siihen uusi 54 a §. Ehdotettu säännös täydentäisi sopimuksen määräyksiä toisen valtion alueella toimivien virkamiesten oikeusasemasta ja vastuista.

4 Esityksen vaikutukset

Sopimuksen on odotettavissa helpottavan sellaista EU:ssa tehtyjen, myös suoraan yhteisön budjettia koskevien, petosten paljastamista ja varsinkin tutkintaa, jotka aiheuttavat yhteisölle tai jäsenvaltioille taloudellisia menetyksiä ja joilla on liittymiä Sveitsiin. Tällaisia voisivat olla petokset, jotka on tehty Sveitsistä käsin tai joita koskevia todisteita olisi muustakin syystä sieltä saatavissa. Esityksellä ei ole vaikutuksia hallinnon organisaatioon eikä taloudenpitoon.

5 Asian valmistelu

5.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa

Euroopan unionin neuvosto valtuutti komission 14 päivänä joulukuuta 2000 käynnään neuvotteluja yhteisön ja sen jäsenvaltioiden puolesta Sveitsin kanssa taloudellisten etujen vastaisten petosten ja muun laittoman toiminnan torjumista koskevasta sopimuksesta. Sopimusneuvotteluita vauhditettiin toukokuussa 2004 EU:n Sveitsin huippukokouksessa, jossa esitettyjä yksityiskohtaisempia painopisteitä on sopimukseen onnistuttu sisällyttämään. Yhteisön yhteistä kantaa sopimusneuvotteluja varten koordinoitiin neuvoston EFTA-työryhmässä, jossa Suomea edusti ulkoasianministeriö. Sopimus allekirjoitettiin Luxemburgissa 26 päivänä lokakuuta 2004.

5.2 Asian kansallinen valmistelu

Hallituksen esitys on laadittu valtiovarainministeriössä yhteistyössä oikeusministeriön kanssa. Esityksestä on pyydetty lausunnot ulkoasianministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, Tullihallitukselta ja Verohallitukselta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

I OSASTO Yleiset määräykset

1 artikla. *Tarkoitus.* Sopimuksen tarkoituksena on laajentaa hallinnollista avunantoa ja oikeudellista yhteistyötä yhteisön ja jäsenvaltioiden taloudellisten etujen suojelemiseksi.

2 artikla. *Soveltamisala.* Sopimusta sovelletaan osapuoliin kohdistuvien taloudellisten petosten ja muun laittoman toiminnan torjumisessa ja rankaisemisessa. Soveltamisalaan sisältyvät erityisesti veropetokset ja ammatinomainen salakuljetus. Ilmaisulla ”petos ja muu laitonta toiminta” tarkoitetaan kaikkia soveltamisalan mukaisia vero- (arvonlisä- ja valmistevero) ja tullirikoksia. Lisäksi laitonta toimintaa voisi olla muun muassa lahjusten

antaminen ja ottaminen silloin, kun toiminta koskee ao. verojen tai tullien kantamista.

Sopimus kattaa myös palvelujen kauppaan liittyvät verorikkomukset. Sopimuksen 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettu ”tavarakauppa” ei edellytä, että tavarat kulkevat toisen sopimuspuolen alueen kautta (lähtö, saapuminen tai kauttakulku). Myöskään saman alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettu ”kauppa” ei edellytä, että tavarat kulkevat toisen sopimuspuolen alueen kautta tai, että palvelut ovat yhteydessä toisen sopimuspuolen alueeseen. Soveltamisalaan kuuluu 2 artiklan 3 kappaleen mukaan myös kyseisten väärinkäytösten tuottojen rahanpesu, jos esirikoksesta voi seurata yli kuuden kuukauden vankeusrangaistus tai vapauden menettämistä tarkoittava turvaamistoimi.

Sopimuksen 2 artiklan 2 kohdan mukaan yhteistyöstä ei voi kieltäytyä vain sen perus-

teella, että pyyntö liittyy pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen verorikokseksi katsomaan rikokseen. Kansainvälisen rikosoikeusavun osalta voidaan todeta, että määräys ei ole ristiriidassa rikosoikeusapulain säännösten kanssa. Rikosoikeusapulaki ei sisällä verorikoksia koskevaa kieltäytymisperustetta. EU:n jäsenvaltioiden osalta vastaava sopimusmääräys sisältyy vuoden 2001 oikeusapupöytäkirjaan (8 artikla). Verorikoksia koskevia määräyksiä sisältyy myös muihin kansainvälistä rikosoikeusapua koskeviin sopimuksiin. Määräyksiä on tarkemmin selvitetty hallituksen esityksessä 178/2004 vp (s. 18 ja 19).

Sopimus soveltuu myös soveltamisalan mukaisen laittoman toiminnan kohteena olevien varojen takavarikointiin ja perintään. Välittömät verot suljetaan 4 kappaleessa soveltamisalan ulkopuolelle.

3 artikla. Vähäisemmät tapaukset. Artiklan tarkoituksena on välttää avunantopyyntöjen liiallinen esittäminen vähäisemmistä tapauksista. Pynnön voi hylätä, jos liian vähän maksetun tullin määrä on enintään 25 000 euroa tai jos salakuljetettujen tavaroiden oletettu arvo on enintään 100 000 euroa. Kieltäytyä ei kuitenkaan voi silloin, jos pyynnön esittäjä pitää tapausta erityisen vakavana.

4 artikla. Oikeusjärjestyksen yleiset perusteet. Artiklan mukaan yhteistyöstä voidaan kieltäytyä, jos pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli katsoo, että pyynnön täytäntöönpano olisi vastoin sen täysivaltaisuutta, turvallisuutta, oikeusjärjestyksen yleisiä perusteita tai muita pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen olennaisia etuja. Kyseessä ovat yhteistyösopimusten ja erityisesti vuoden 1959 eurooppalainen rikosoikeusapusopimuksen 2 artiklan b alakohdan mukaiset asianomaiset oikeusjärjestyksen perusteita koskevat kieltäytymisperusteet. Määräys vastaa rikosoikeusapulain 12 §:ää. Pankkisalaisuus ei ole artiklassa tarkoitettu syy kieltäytyä avunannosta.

5 artikla. Tietojen ja todisteiden toimittaminen. Artikla mahdollistaa Sveitsistä saatujen tietojen ja todisteiden vaihdon muiden jäsenvaltioiden ja komission kesken.

Artiklan 1 kohdan mukaan tietoihin ja todisteisiin, jotka toimitetaan tai vastaanotetaan sopimuksen nojalla, sovelletaan salassapito-

sääntöjä ja niitä koskee sama suoja kuin ne vastaanottavan sopimuspuolen kansallisessa lainsäädännössä ja yhteisön toimielimiin sovellettavissa vastaavissa säännöksissä suodaan vastaaville tiedoille ja todisteille. Lisäksi artikla sisältää yksityiskohtaisempia määräyksiä sopimuksen perusteella saatujen tietojen käytöstä.

Sopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa viitataan virkamiehiä sitoviin salassapitosääntöihin. Pynnöstä saatujen tietojen ja todisteiden toimittamista edelleen käsitellään 5 artiklan 2 kohdassa. Kolmannen kohdan muutoksenhakuikiellolla varmistetaan tällaisen myöhemmän tiedonvälityksen tehokkuus. Saatuja tietoja voidaan toimittaa EU:n ulkopuolisille kolmansille valtioille vain tiedot antaneen hyväksynnästä.

Kansainvälisen rikosoikeusavun osalta voidaan todeta, että rikosoikeusapulain 27 § sisältää säännökset salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta ja tietojen käyttöä koskevista rajoituksista. Pykälän 1 momentin mukaan, kun Suomen viranomainen pyytää oikeusapua vieraan valtion viranomaiselta, on asiakirjojen ja muiden tallenteiden salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta sekä asianosaisten ja viranomaisten tiedonsaantioikeudesta voimassa, mitä Suomen laissa säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, on noudatettava, mitä Suomen ja vieraan valtion välillä voimassa olevassa sopimuksessa taikka oikeusapua antaneen valtion asettamissa ehdoissa on määrätty salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta, tietojen käytön rajoituksista taikka luovutetun aineiston palauttamisesta ja hävittämisestä. Lain säännöksen ja sopimuksen määräyksen välillä ei ole ristiriitaa.

6 artikla. Luottamuksellisuus. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen on pyynnöstä käsiteltävä avunantopyynnöt luottamuksellisina. Jos pyyntöä ei voida noudattaa, on asiasta ilmoitettava pyytäjälle etukäteen.

II OSASTO Hallinnollinen avunanto

1 LUKU Yleiset määräykset

7 artikla. Suhde muihin sopimuksiin. Sopimus ei kumoja yhteisön ja Sveitsin välistä keskinäistä avunantoa tulliasioissa koskevaa

pöytäkirjaa. Pöytäkirjaa voidaan soveltaa edelleen erityisesti tämän sopimuksen soveltamisalan ulkopuolisiin tullikysymyksiin.

8 artikla. *Soveltamisala ja toimivalta.* Artikla määrittää II osaston hallinnollista yhteistyötä koskevien määräysten suhdetta kansainväliseen rikosoikeusapuun. Artiklan 1 kohdan mukaan sopimuksen II osastossa tarkoitettu yhteistyö koskee sopimuksessa tarkoitettua laittoman toiminnan torjuntaa sekä myös tutkintaa.

Artiklan 2 kohdassa määritellään, että II osaston mukaista yhteistyötä toteuttavat sopimuspuolten hallinnolliset viranomaiset. Lisäksi todetaan, että jos oikeusviranomainen suorittaa rikostutkinnan tai tutkinta tehdään sen johdolla, kyseinen viranomainen päättää, esitetäänkö keskinäistä avunantoa tai yhteistyötä koskevat pyynnot rikosoikeusapuun sovellettavien III osaston määräysten vai II osaston määräysten perusteella.

Lisäksi sopimuksen 7 artiklassa todetaan, että II osaston määräykset eivät vaikuta rikosasioissa annettavaan oikeusapuun.

Kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva yhteistyö koskee pääsääntöisesti oikeusviranomaisten välistä yhteistyötä. Suomessa rikosoikeusapulain soveltamisalaa ei kuitenkaan ole sidottu oikeusviranomaisen käsitteeseen. Lain 1 §:n perusteella laissa tarkoitettua oikeusapua voivat Suomen viranomaisilta pyytää paitsi vieraan valtion oikeusviranomaiset, myös kaikki muut viranomaiset, joiden toimivaltaan kysymyksessä olevan rikosasian käsittely pyynnön esittäneen valtion lain mukaan kuuluu. Lisäksi jokainen Suomen viranomainen voi antaa pyydettyä oikeusapua, jos sen antaminen kuuluu pyynnön vastaanottaneen Suomen viranomaisen toimivaltaan. Suomen viranomaisten osalta lain 5 § täsmentää, että Suomen viranomaisista oikeusapua voivat pyytää vieraalta valtiolta oikeusministeriö, tuomioistuin, syyttäjäviranomainen ja esitutkintaviranomainen.

Rikosoikeusapulain säännökset soveltuvat edellä mainituin rajoituksin näin ollen myös II osastossa tarkoitettuun yhteistyöhön, jos kyse on yksittäisen rikosasian tutkinnasta. Lain säännökset eivät sovellu II osaston määräysten nojalla suoritettavaan rikosten torjuntaan tai muuhun toimintaan, joka ei ole yksittäisen rikosasian tutkintaa. Rikosoikeusapu-

lain säännöksiä voidaan edellä mainituin rajoituksin soveltaa muun muassa II osaston 12 artiklaan (tietojen antamista koskevat pyynnot), 13 artiklaan (valvontapyynnot), 14 artiklaan (ilmoittaminen ja postitse lähettäminen), 15 artiklaan (tutkimuspyynnot) ja 16 artiklaan (pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen valtuuttamien virkamiesten läsnäolo).

9 artikla. *Toimivalta.* Artikla määrittelee viranomaisten toimivallan antaa hallinnollista apua. Artiklan 1 kohdan mukaan toimivalta on sidottu kansalliseen lakiin, johon sopimuksen ei katsota vaikuttavan. Näin ollen viranomainen voi suorittaa vain toimenpiteitä, joita se voisi asiassa suorittaa, jos toimisi asiassa omaan lukuunsa. Sopimus ei laajenna viranomaisten kansallisia toimivaltuuksia.

10 artikla. *Oikeasuhteisuus.* Artikla sisältää avunannosta kieltäytymisperusteita, joita voivat olla pyyntöjen suhteeton määrä ja niistä aiheutuva hallinnollinen taakka. Artikla edellyttää myös, että avunantopyyntö esitetään vasta kun muut keinot on käytetty.

11 artikla. *Keskusyksiköt.* Kyseinen sopimusluonnoksen artikla noudattaa Napoli II yleissopimuksen 5 artiklan sisältöä ja vaatimusta yksilöidä selkeästi keskustason asianomaiset viranomaiset. Sopimuspuolet nimeävät keskusyksiköt, joilla on toimivaltuudet käsitellä hallinnollista avunantoa koskevia pyyntöjä. Keskusyksiköt ilmoitetaan samalla kun ilmoitetaan ratifioimisasiakirjat. Suomi ilmoittaa hyväksymiskirjan talletaessaan, että sen osalta keskusyksiköitä olisivat Verohallitus ja Tullihallitus. Koska ilmoituksessa on kyse vain Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan toimivaltaisen viranomaisen nimeämisestä, esityksessä on katsottu, ettei ilmoituksen tekeminen edellytä eduskunnan suostumusta.

2 LUKU **Pyynnöstä annettava avunanto**

12 artikla. *Tietojen antamista koskevat pyynnot.* Artikla vastaa Napoli II yleissopimusta. Artiklan mukaan annetaan kaikki pyynnön saajan käytettävissä olevat tiedot ja tietoja on hankittava kaikin tarpeellisin hallinnollisin keinoin. Voidaan myös sopia, että pyytävän osapuolen virkamiehet saavat tutus-

tua asiakirjoihin pyynnön vastaanottaneen toimitiloissa. Siltä osin kuin artiklassa on kyse kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa, rikosoikeusapulaki mahdollistaa artiklassa tarkoitetun yhteistyön.

13 artikla. *Valvontapyynnöt.* Artikla vastaa Napoli II yleissopimusta. Kun perustellusti epäillään soveltamisalassa tarkoitetun lainsäädännön vastaista tekoa, voidaan pyytää sopimuspuolta valvomaan epäiltyjä henkilöitä, tiloja, kulkuvälineitä ja tavaroita. Siltä osin kuin on kyse kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa, rikosoikeusapulain 23 § mahdollistaa siinä lueteltujen pakkokeinojen käytön.

14 artikla. *Ilmoittaminen ja postitse lähettäminen.* Artiklan mukaan sopimuspuolet antavat asianosaisille tiedoksi toisen sopimuspuolen asiakirjoja ja päätöksiä. Toimeksiantoja ja pyyntöjä voidaan lähettää myös suoraan toimijoille. Esimerkiksi avustuksia myöntävä EU-osapuolen toimielin voi ottaa suoraan yhteyttä Sveitsissä asuviin yhteisöjen avustusten saajiin ja toimeksiannon saajiin. Artiklalla on myös haluttu varmistaa, että nämä voivat vastata ilman liikesalaisuuden rikkomisen vaaraa. Siltä osin kuin on kyse kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa, rikosoikeusapulaki mahdollistaa tiedoksiantoja koskevan yhteistyön.

15 artikla. *Tutkimuspyynnöt.* Artiklat noudattavat Napoli II yleissopimuksen 12 artiklan sisältöä. Pyyntöön vastaanottanut sopimuspuoli käyttää kaikkia oikeusjärjestelmän suomia tutkimusmahdollisuuksia 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Tähän voi sisältyä henkilöiden kuulustelu, etsinnät, oikeus saada asiakirjajäljennöksiä sekä esineiden ja asiakirjojen takavarikointi. Siltä osin kuin artiklassa on kyse kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa, artiklan määräykset eivät ole ristiriidassa rikosoikeusapulain säännösten kanssa.

16 artikla. *Pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen valtuuttamien virkamiesten läsnäolo.* Valtuutettu henkilöstö voi 16 artiklan perusteella olla läsnä avunantopyynnön täytäntöönpanon aikana, tutustua asiakirjoihin, tehdä kysymyksiä sekä esittää ehdotuksia tutkintatoimiksi ja tarvittaessa päästä samoihin tiloihin ja tutustua samoihin asiakirjoihin ja tietoihin kuin pyynnön vas-

taanottaneen viranomaisen henkilöstö. Siltä osin kuin on kyse kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa, rikosoikeusapulain 10 § mahdollistaa pyynnön esittäneen sopimuspuolen virkamiesten läsnäolon.

17 artikla. *Yhteistyövelvollisuus.* Artikla luo edellytyksiä 15 ja 16 artiklojen soveltamiselle velvoittamalla talouden toimijoita yhteistyöhön.

18 artikla. *Avunantopyyntöjen muoto ja sisältö.* Artikla noudattaa Napoli II yleissopimuksen sisältöä. Kiireen vuoksi tehty suullinen pyyntö on vahvistettava kirjallisesti.

19 artikla. *Tietojen käyttö.* Artikla vastaa Sveitsin kanssa tehdyn, keskinäistä avunantoa tulliasioissa koskevan pöytäkirjan 11 artiklaa. Tietoja voidaan käyttää ainoastaan sopimuspuolten 2 artiklassa määriteltyjen taloudellisten etujen suojelemiseen.

3 LUKU Oma-aloitteinen avunanto

20 artikla. *Oma-aloitteinen avunanto.* Kaikkia pyynnöstä annettavan avunannon muotoja voidaan toteuttaa myös oma-aloitteisesti.

4 LUKU Yhteistyön erityismuodot

21 artikla. *Yhteiset toimet.* Yhteisiä rajat ylittäviä toimia voidaan sopia, jos on todennäköistä, että tuonnin, viennin ja tavaroiden kauttakulun laittomasta toiminnasta aiheutuvat riskit aiheuttavat merkittäviä tappioita sopimuspuolen talousarviolle. Yhteiset toimet edellyttävät asiasta erikseen sopimista.

22 artikla. *Yhteiset erityistutkimusryhmät.* Yhteinen tutkintaryhmä toteuttaa vaikeita tutkimuksia ja koordinoi yhteisiä toimia. Ryhmään osallistuminen ei merkitse siihen osallistuvien sopimuspuolen viranomaisten edustajien valtuuttamista toimimaan sen sopimuspuolen alueella, jolla tutkimukset suoritetaan. Artiklan niukan sisällön vuoksi ehdotetaan tullilakiin lisättäväksi tarpeellisia säännöksiä muun muassa toimivalloista ja vastuista.

Artiklan sanamuoto ei sulje pois tutkintaryhmän perustamista myös rikostutkinnan suorittamiseen. Vuoden 2000 oikeusapuso- pimuksen voimaansaattamiseen liittyen säädettiin laki yhteisistä tutkintaryhmistä

(1313/2002). Lakia sovellettaisiin myös tässä tarkoitettuna tutkimusryhmän toimintaan siltä osin kuin kyse on esitutkinnan toimittamisesta.

23 artikla. *Yhteyshenkilöt.* Yhteyshenkilön tehtävänä on neuvonta ja avunanto. He voivat mm. avustaa tutkinnassa ja osallistua avunantopyyntöjen käsittelyyn.

5 LUKU Takaisinperintä

24 artikla. *Takaisinperintä.* Sopimuspuolet suorittavat pyynnön esittäneen saatavien perinnän kuin ne olisivat sen omia saatavia. Artiklaan on otettu keskinäisestä avunannosta tiettyihin maksuihin, tulleihin, veroihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnässä 15 päivänä maaliskuuta 1976 annetun direktiivin 76/308/ETY (EYVL L 73, 19.3.1976, s. 18) 6, 7, 10, 13 ja 15 artiklojen pääsisältö.

III OSASTO Oikeusapu

Osasto sisältää oikeusapua koskevat erityismääräykset.

25 artikla. *Suhde muihin sopimuksiin.* Artiklan 1 kohdassa todetaan, että III osaston määräykset täydentävät vuoden 1959 eurooppalaista rikosoikeusapuasopimusta sekä vuoden 1990 eurooppalaista yleissopimusta rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesusta, etsinnästä, takavarikosta ja menetetyksi tuomitsemisesta (SopS 53/1994).

Artiklan 2 kohdan mukaan sopimuksen määräykset eivät vaikuta sopimuspuolten kahden- tai monenvälisen sopimusten suotuisampiin määräyksiin.

26 artikla. *Menettelyt, joissa myös annetaan oikeusapua.* Artiklan 1 kohdassa määrätään kolmesta eri tilanteesta, joissa sopimuspuolten tulee myös antaa kansainvälistä rikosoikeusapua.

Ensimmäkin apua tulee antaa menettelyissä, joissa käsitellään toisen tai kummankin sopimuspuolen kansallisen lainsäädännön mukaan rangaistavia ja hallinnollisen viranomaisen toimivaltaan kuuluvia järjestysrikkomuksia, jos asiassa annettava päätös voidaan saattaa rikosasioissa toimivaltaisen tuomioistuimen tutkittavaksi (a alakohta). EU:n jäsenvaltioiden osalta vastaava sopi-

musmääräys sisältyy vuoden 2000 oikeusapuasopimuksen 3 artiklan 1 kohtaan (HE 31/2003 vp, s. 15 ja 16). Määräys ei ole ristiriidassa rikosoikeusapulain kanssa.

Toiseksi artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan oikeusapua tulee myös antaa sellaisen tekojen tai rikosten vuoksi, joista pyynnön esittäneen sopimuspuolen oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen. EU:n jäsenvaltioiden osalta vastaava sopimusmääräys sisältyy vuoden 2000 oikeusapuasopimuksen 3 artiklan 2 kohtaan (HE 31/2003 vp, s. 16 ja 17). Määräys ei ole ristiriidassa rikosoikeusapulain kanssa.

Kolmanneksi artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan oikeusapua annetaan myös rikosasian yhteydessä käsiteltävässä riita-asiassa, sikäli kuin rikosasiassa ei ole annettu lopullista ratkaisua. EU:n jäsenvaltioiden välillä tehtyihin vuoden 2000 oikeusapuasopimukseen eikä vuoden 2001 oikeusapupöytäkirjaan sisälly vastaavaa määräystä. Rikosoikeusapulain 1 §:n mukaan kansainväliseen oikeusapuun kuuluu rikosasian käsittelyä varten tarvittava oikeusapu. Hallituksen esityksessä 61/1993 vp (s. 15) todetaan, että rikosasiain piiriin on myös luettava rikosasian yhteydessä käsiteltävät rikokseen perustuvat yksityisoikeudelliset vaatimukset, erityisesti rikokseen perustuvat vahingonkorvausvaatimukset. Näin ollen lain ja sopimuksen määräyksen välillä ei ole ristiriitaa.

Artiklan 2 kohdan mukaan oikeusapua annetaan myös tutkimuksissa ja menettelyissä, jotka koskevat rikoksentekevälaineiden ja näiden rikosten tuottaman hyödyn takavarikointia ja menetetyksi tuomitsemista. Rikosoikeusapulaki mahdollistaa oikeusavun antamisen takavarikkojen osalta (15 ja 23 §). Laki mahdollistaa myös pakkokeinojen käytön vieraassa valtiossa rikoksen johdosta määrättävän tai määrätyn menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon turvaamiseksi (23 §:n 2 momentti). Vieraan valtion tuomioistuimen määräämän menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta säädetään kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetussa laissa (21/1987).

27 artikla. *Pyyntöjen toimittaminen.* Artiklan 1 kohdan mukaan kansainvälistä rikosoikeusapua koskevat pyynnöt toimitetaan joko

pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen toimivaltaiselle keskusviranomaiselle tai suoraan sopimuspuolen viranomaiselle, jolla on toimivalta täyttää pyyntö. Määräys siis mahdollistaa toimivaltaisten viranomaisten suoran yhteydenpidon. Vuoden 1959 eurooppalaisen rikosoikeusapusopimuksen mukainen yhteydenpitojärjestyksessä noudatettava periaate on ollut, että oikeusapupyynnöt on pääsääntöisesti toimitettu keskusviranomaisina toimivien oikeusministeriöiden välityksellä (15 artikla).

Rikosoikeusapulaki sallii vieraan valtion viranomaisen yhteydenpidon keskusviranomaisena toimivan oikeusministeriön lisäksi myös suoraan Suomen toimivaltaisiin viranomaisiin (4 §). Lain 5 § sääntelee taas yhteydenpitojärjestyksen, jota Suomen viranomaisten tulee noudattaa, kun pyyntöjä lähetetään vieraaseen valtioon. Sopimuksen määräys ei ole ristiriidassa lain säännösten kanssa.

EU:n jäsenvaltioiden osalta yhteydenpitojärjestystä koskeva määräys sisältyy vuoden 2000 oikeusapusopimuksen 6 artiklaan (HE 31/2003 vp, s. 27—31), mutta sen määräykset eivät ole yhdenmukaiset tässä tarkoitettujen artiklan kanssa.

Artiklan 2—4 kohta sisältävät lisäksi yksityiskohtaisempia määräyksiä oikeusapupyynnön toimittamisesta ja pyynnön täyttämisestä. Määräykset eivät ole ristiriidassa rikosoikeusapulain säännösten kanssa.

Artiklan 5 kohdan mukaan, kun sopimuspuolet tekevät 44 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ilmoituksen, ne ilmoittavat, mitkä viranomaiset ovat tämän artiklan mukaisia toimivaltaisia keskusviranomaisia.

Suomen tulee ilmoittaa, että sen osalta toimivaltainen keskusviranomainen on rikosoikeusapulain 3 §:n mukaisesti oikeusministeriö. Koska ilmoituksessa on kyse vain Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan toimivaltaisen viranomaisen nimeämisestä, esityksessä on katsottu, ettei ilmoituksen tekeminen edellytä eduskunnan suostumusta.

28 artikla. *Postitiedoksiannot.* Artiklan tarkoituksena on mahdollistaa postitiedoksiannot sopimuspuolten välillä. Artiklan mukaan sopimuspuolet lähettävät sopimuksessa tarkoitettua laitonta toimintaa koskevissa menettelyissä oikeudenkäyntiasiakirjat yleen-

sä postitse suoraan henkilöille, jotka oleskelevat toisen sopimuspuolen alueella. Artiklan 2—4 kohta sisältävät tarkempia määräyksiä postitiedoksiannoissa noudatettavista menettelyistä. Vuoden 1959 eurooppalainen rikosoikeusapusopimus ei sisällä määräyksiä postitiedoksiannoista. Myöskään rikosoikeusapulaki ei sisällä postitiedoksiantoa koskevia säännöksiä.

EU:n jäsenvaltioiden välillä postitiedoksiantoja käytetään pääsääntöisenä menettelyinä vuoden 2000 oikeusapusopimuksen 5 artiklan perusteella (HE 31/2003 vp, s. 20—26). Kyseisen sopimuksen voimaansaattamislakiin (148/2004) otettiin säännös (2 §), jonka tarkoituksena on selvittää tiettyjen säännösten soveltuminen postitiedoksiantoihin (HE 31/2003 vp, s. 87 ja 88). Muutoin Suomessa sovelletaan suoraan mainittua vuoden 2000 oikeusapusopimuksen 5 artiklaa suhteessa EU:n jäsenvaltioihin. Mainittu 5 artikla poikkeaa joiltain osin periaatteiltaan käsiteltävänä olevasta artiklasta.

Myös nyt käsiteltävänä olevan artiklan osalta perusteltua olisi, että sitä sovellettaisiin suoraan suhteessa Sveitsiin, eikä kansalliseen lakiin lisättäisi postitiedoksiantoja koskevia säännöksiä. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että sopimuksen voimaansaattamista koskevaan lakiin sisällytettäisiin säännös, joka vastaisi vuoden 2000 oikeusapusopimuksen voimaansaattamislain 2 §:ää.

29 artikla. *Väliaikaiset toimenpiteet.* Artiklan 1 kohdan mukaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen toimivaltainen viranomainen määrää kansallisen lainsäädäntönsä ja toimivaltansa puitteissa pyynnön esittäneen viranomaisen pyytämistä, väliaikaisista toimenpiteistä vallitsevan tilanteen säilyttämiseksi, vaarassa olevien oikeudellisten etujen suojelemiseksi tai todisteiden säilyttämiseksi.

Artiklan 2 kohdan mukaan voidaan pyynnöstä määrätä rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn takavarikko. Jos rikoksen tuottamaa hyötyä ei ole enää kokonaisuudessaan tai osittain olemassa, voidaan takavarikoida sopimuspuolen alueella olevaa omaisuutta, jonka arvo vastaa kyseistä hyötyä.

Rikosoikeusapulain 23 §:ssä säädetään niistä pakkokeinoista, joita voidaan käyttää

todisteiden hankkimiseksi ja menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon turvaamiseksi. Pakkokeinolain (450/1987) 3 luvun 6 a § sisältää säännökset hukkaamiskiellosta ja vakuustakavarikosta päättämisestä vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta. Lain 4 luvun 15 a § sisältää säännökset takavarikosta päättämisestä vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta. Mainitut säännökset mahdollistavat artiklassa tarkoitetun yhteistyön.

30 artikla. *Pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisten läsnäolo.* Artikla sisältää määräykset pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisten edustajien läsnäolosta oikeusapupyynnön täytäntöönpanossa.

Rikosoikeusapulain 10 § sisältää erityisen säännöksen, jonka mukaan pyynnön esittäneen valtion toimivaltaisella viranomaisella, asianosaisilla sekä sillä, jota asia muutoin koskee, on oikeus Suomen lain mukaisesti olla läsnä kuultaessa todistajia, asiantuntijoita tai asianosaisia taikka muuta pyydettyä toimenpidettä suoritettaessa. Pyyntöä esittäneen valtion viranomaisella on tuomioistuimessa ja esitutkintaa toimittaessa oikeus osallistua asian käsittelyyn ja esittää kuultavalle kysymyksiä, jos tuomioistuin tai esitutkintaviranomainen antaa tähän luvan. Artiklan määräysten ja lain säännösten välillä ei ole ristiriitaa.

Artiklan 3 kohtaan sisältyy lisäksi erityisiä määräyksiä tietojen käytöstä. Näitä määräyksiä sovellettaisiin suoraan, sillä Suomen lainsäädäntöön ei sisälly vastaavia säännöksiä.

Toisen valtion pyyntö viranomaisensa läsnäolosta voidaan tulkita myös kansainvälisestä rikosoikeusavusta annetun lain 11 §:ssä tarkoitetuksi pyynnöksi erityisen muodon tai menettelyn käyttämisestä. Tällaista pyyntöä on noudatettava, jollei se ole Suomen oikeusjärjestyksen peruseriaatteiden vastaista. EU:n jäsenvaltioiden välillä läsnäoloa koskevien pyyntöjen on tarkoitettu olevan vuoden 2000 oikeusapusopimuksen 4 artiklan mukaisia pyyntöjä, jotka sisällöltään vastaavat edellä mainitun 11 §:n sisältöä (HE 31/2003 vp, s. 17—19).

31 artikla. *Etsintä ja takavarikot.* Artiklassa määritetään ehdot, joita etsinnän ja takavarikon toteuttamista koskevalle oikeusapupyynnölle sallitaan asettaa. Artiklan 1 kohdan mukaan voidaan asettaa ainoastaan kah-

denlaisia ehtoja. Ensinnäkin ehdoksi voidaan asettaa, että oikeusapupyynnön perusteena on teko, josta kummankin sopimuspuolen lain mukaan ankarin seuraamus on vähintään kuuden kuukauden vapausrangaistus tai vapauden menettämistä tarkoittava seuraamus taikka teko, joka jommankumman sopimuspuolen lain mukaan on rangaistava sanotulla seuraamuksella ja toisen sopimuspuolen lain mukaan hallinnollisen viranomaisen toimivaltaan kuuluvana järjestelyrikkomuksena, jos asiassa annettava päätös voidaan saattaa rikosasioissa toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi (a alakohta).

Toiseksi ehdoksi voidaan asettaa, että oikeusapua koskevan pyynnön täyttäminen on pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaista (b alakohta).

Artiklan määräys vastaa Schengenin yleisopimuksen 51 artiklan sisältöä. Rikosoikeusapulain 15 §:n mukaan pakkokeinoja voidaan käyttää, jos se olisi sallittua, jos pyynnön perusteena oleva teko olisi tehty Suomessa vastaavissa olosuhteissa. Pakkokeinolain mukaan etsintä ja takavarikko voidaan suorittaa artiklan 1 kohdassa määrättyin edellytyksin. Suomen lainsäädäntö ei ole ristiriidassa artiklan 1 kohdan kanssa.

Artiklan 2 kohta tarkoittaa käytännössä, että 1 kohdan edellytykset soveltuvat myös sopimuksen soveltamisalaan kuuluviin rahanpesurikoksiin.

32 artikla. *Pankki- ja rahoitustietoja koskevat pyynnöt.* Artiklan 1 kohdan mukaan, kun 31 artiklan etsinnälle ja takavarikolle asetetut edellytykset täyttyvät, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen on pantava täytäntöön pankki- ja rahoitustietojen hankkimista ja toimittamista koskevat oikeusapupyynnöt. Pyyntö voi koskea pankkitilien yksilöimistä (a alakohta) taikka pankkitapah- tumien ja toimintojen yksilöimistä (b alakohta).

Artiklan 2 kohta sisältää pankkitoimintojen valvontaa ja artiklan 3 kohta toimenpiteiden salassapitoa koskevat määräykset. Artiklan 4 kohta määrittelee, mitä tietoja pyynnön esittäjän valtion on pyynnössään esitettävä. Artiklan 5 kohdan mukaan sopimuspuoli ei saa vedota pankkisalaisuuteen perusteena kieltäytyä yhteistyöstä.

EU:n jäsenvaltioiden välillä vastaaventyypistä yhteistyötä koskevat määräykset sisältyvät vuoden 2001 oikeusapupöytäkirjan 1—4 artiklaan (HE 178/2004 vp, s. 10—16). Kyseiset määräykset eivät ole täysin yhdenmukaiset käsiteltävänä olevan artiklan kanssa.

Artiklassa tarkoitettua rikosoikeusapua voidaan antaa rikosoikeusapulain mukaisesti yksittäisessä rikosasiassa. Avun antamisen edellytyksenä ei olisi kaksoisrangaistavuuden vaatimus, sillä artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä ei Suomessa ole pidetty pakkokeinoina. Toimenpiteet voitaisiin suorittaa poliisilain (493/1995) 36 §:n nojalla, jossa säädetään poliisin oikeudesta saada päällystön kuuluvan poliisimiehen pyynnöstä rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi tarvittavia tietoja yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yritys-, pankki- tai vakuutuslainsäädännön estämättä. Mainittu pykälä tulisi sovellettavaksi vain siltä osin kuin kyse on rikoksen selvittämisestä, sillä sopimuksen oikeusapua koskevat määräykset eivät soveltu rikosten estämiseen. Tulliviranomaisella on vastaavanlainen mahdollisuus saada tietoja tullilain 28 §:n 3 momentin mukaan silloin, kun on kyse tullirikoksen selvittämisestä. Luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/1993) 94 §:n 2 momentin mukaan luottolaitoksella on velvollisuus antaa muutoin pankkisalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja syyttäjälle ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi. Myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännösten voidaan katsoa täyttävän artiklan velvoitteet.

33 artikla. *Valvottu läpilaskut.* Artiklan 1 kohdan mukaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen toimivaltainen viranomainen sitoutuu siihen, että sen alueella voidaan sallia pyynnön esittäneen sopimuspuolen pyynnöstä tapahtuvat valvottu läpilaskut tutkittaessa rikoksia, joiden johdosta rikoksentehtäjä voidaan luovuttaa.

Artiklan 2 kohdan mukaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen toimivaltaiset viranomaiset tekevät tapauskohtaisesti päätöksen valvotuista läpilaskuista kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Artiklan 3 kohdan mukaan läpilaskut tapahtuvat pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti. Valtuudet toimia sekä johtaa ja valvoa operaatioita kuuluvat asianomaisen sopimuspuolen toimivaltaisille viranomaisille.

Artikla vastaa vuoden 2000 oikeusapusopimuksen 12 artiklaa (HE 31/2003 vp, s. 48—50) ja Napoli II sopimuksen 22 artiklaa. Suomen ja Sveitsin välillä artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna rikoksena, josta voidaan luovuttaa, olisi pidettävä rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 32/1971) mukaista rikosta eli rikosta, josta voi seurata vähintään yhden vuoden vapausrangaistus. Tämä on luovuttamiskelpoisen rikoksen edellytys myös rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetussa laissa (456/1970).

Suomen lainsäädäntöön ei sisälly erityisiä säännöksiä valvotuista läpilaskuista. Niiden salliminen perustuu lakivaliokunnan rikosoikeusapulain valmistelun yhteydessä esittämään näkemykseen, että lain 1 §:n 2 momentin 6 kohta rikosasian käsittelyä varten tarvittavasta muusta oikeusavusta kattaa myös valvottuja läpilaskuja koskevan yhteistyön (LaVM 25/1993 vp, s. 2). Yhteistyön edellytyksenä ei ole pidetty rikosten luovuttamiskelpoisuutta. Valvottua läpilaskua ei myöskään ole pidetty pakkokeinona, jonka käyttäminen rikosoikeusapulain mukaan edellyttäisi kaksoisrangaistavuuden vaatimusta.

Vuoden 2000 oikeusapusopimuksen hyväksymisen käsittelyn yhteydessä eduskunta antoi lausuman, jonka mukaan se edellyttää, että valvottua läpilaskua koskevat säännökset valmistellaan ja annetaan eduskunnan käsiteltäviksi mahdollisimman pian (EV 92/2003 vp). Valvottua läpilaskua koskevat säännökset ovat tarkasteltavana useamman lainsäädäntöhankkeen valmistelussa. Näitä ovat tullilain kokonaisuudistus ja poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoimintaa rikostorjunnassa koskevan lain valmistelu sekä esitutkintalain ja pakkokeinolain uudistamisen valmistelu. Uusien säännösten voimaan tulon asti määräystä valvotuista läpilaskuista sovellettaisiin suoraan rinnakkain rikosoikeusapulain yleisten säännösten kanssa.

34 artikla. *Omaisuuksien luovuttaminen menetetyksi tuomitsemista tai palauttamista*

varten. Artiklan mukaan pyynnön esittäneen sopimuspuolen pyynnöstä esineet, asiakirjat, varat tai muu omaisuus, joka on takavarikoitu ennakoivasti, voidaan luovuttaa niiden menetetyksi tuomitsemista tai oikealle omistajalle palauttamista varten. Pynnön vastaanottanut osapuoli ei voi evätä varojen palauttamista sen vuoksi, että varat takaavat vero- tai tullivelkaa. Kolmannen osapuolen vilpittömässä mielessä esineisiin vaatimat oikeudet pysyvät voimassa.

Myös vuoden 2000 oikeusapusopimus sisältää määräyksen (8 artikla) rikoksen avulla hankittujen esineiden palauttamisesta oikealle omistajalleen (HE 31/2003 vp, s. 32—34). Kyseiset määräykset eivät kuitenkaan täysin vastaa käsiteltävänä olevan yleissopimuksen määräyksiä. Vuoden 2000 oikeusapusopimus ei koske omaisuuden palauttamista menetyksi tuomitsemista varten.

Artiklan määräys ei ole velvoittava. Sen mukaista pyyntöä voitaneen pitää kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdan mukaisena muuna rikosasian käsittelyä varten tarvittavana oikeusapuna, johon voidaan suostua sillä osin kuin kansallinen lainsäädäntö tämän mahdollistaa. Artikla ei ole myöskään ristiriidassa pakkokeinolain 4 luvun 15 a §:n takavarikkoa koskevan säännöksen kanssa.

35 artikla. *Oikeusavun nopeuttaminen.* Lähtökohtana on, että pynnön vastaanottaja pyrkii noudattamaan pynnön esittäjän ilmoittamia ja muita määräaikoja. Artiklan sisältö vastaa vuoden 2000 oikeusapusopimuksen 4 artiklan 2—4 kohdan määräyksiä, joissa määrätään oikeusapupyyntöihin sisältyviin määräaikoihin liittyvistä menettelytavoista sekä tilanteista, joissa pyyntöä ei voida täyttää pynnön esittäneen valtion vaatimusten mukaisesti (HE 31/2003 vp, s. 19 ja 20). Rikosoikeusapulain 9 §:n 3 momentin ja 11 §:n 2 momentin asiaa koskevat säännökset eivät ole ristiriidassa sopimuksen kanssa.

36 artikla. *Todisteiden käyttö.* Artiklan mukaan oikeusapumenettelyn kuluessa toimitettuja tietoja ja todisteita voidaan käyttää kolmeen eri tarkoitukseen niiden tarkoitusten lisäksi, joihin ne toimitettiin oikeusapua koskevassa menettelyssä.

Ensinnäkin tietoja voidaan käyttää pynnön esittäneen sopimuspuolen rikosmenette-

lyyn, joka on pantu vireille muita henkilöitä vastaan, kun kyseiset henkilöt ovat osallistuneet oikeusavun kohteena olevaan rikokseen. Toiseksi tietoja voidaan käyttää, kun pynnön perusteena olevat tosiseikat muodostavat toisen rikoksen, jonka osalta oikeusapua olisi myös annettava. Kolmanneksi tietoja voidaan käyttää rikoksentekevälaineiden ja sellaisten rikosten tuottaman hyödyn takavarikointia koskeviin menettelyihin, joissa oikeusapua olisi annettava, ja menettelyihin, jotka koskevat korvauksia avunannon kohteena olleiden tekojen osalta.

Myös vuoden 2000 oikeusapusopimus sisältää määräykset (23 artikla) yleissopimuksen nojalla saatujen tietojen käytöstä (HE 31/2003 vp, s. 79—81). Määräyksen sanamuodon mukaan se koskee yleissopimuksen nojalla toimitettuja henkilötietoja. Määräys ei ole yhdenmukainen käsiteltävänä olevan sopimuksen artiklan kanssa.

Tietosuojaa ja julkisuutta koskeva Suomen lainsäädäntö soveltuu myös kansainvälisen rikosoikeusapumenettelyn yhteydessä saatuihin tietoihin. Rikosoikeusapulain 27 §:ään sisältyy erityinen selventävä säännös salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta sekä tietojen käyttöä koskevista rajoituksista. Pykälän 1 momentin mukaan, kun Suomen viranomaisiin pyytää oikeusapua vieraan valtion viranomaiselta, on asiakirjojen ja muiden talenteiden salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta sekä asianosaisten ja viranomaisten tiedonsaantioikeudesta voimassa, mitä Suomen laissa säädetään. Rikosoikeusapumenettelyssä saatuihin aineistoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, henkilötietolakia (523/1999), 1 päivänä loka-kuuta 2007 voimaantullutta oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annettua lakia (370/2007) sekä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia (761/2003). Lisäksi Suomi on saattanut kansallisesti voimaan vuonna 1981 tehdyn yleissopimuksen yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä (SopS 36/1992).

Rikosoikeusapulain 27 §:n 2 momentin mukaan sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, on noudatettava, mitä Suomen ja vieraan valtion välillä voimassa olevassa sopimuksessa taikka oikeusapua antaneen valtion

asettamissa ehdoissa on määrätty salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta, tietojen käytön rajoituksista taikka luovutetun aineiston palauttamisesta ja hävittämisestä. Kyseisen 2 momentin mukaisesti sopimusta sovellettaessa 36 artikla määräisi tietojen käytöstä. Sopimuksen määräystä voitaisiin soveltaa suoraan rinnakkain lain säännösten kanssa.

37 artikla. *Oma-aloitteinen toimittaminen.* Artiklan 1 kohdan mukaan sopimuspuolen oikeusviranomaiset voivat kansallisen lainsäädäntönsä ja toimivaltansa rajoissa toimittaa oma-aloitteisesti tietoja ja todisteita toisen sopimuspuolen oikeusviranomaiselle, kun ne katsovat, että tällaiset tiedot tai todisteet saattavat auttaa vastaanottavan sopimuspuolen viranomaista aloittamaan tai suorittamaan tutkimuksia tai menettelyjä tai että nämä tiedot ja todisteet saattavat johtaa kyseisen viranomaisen tekemään oikeusapupyynnön. Artiklan 1 ja 2 kohta koskevat tietojen käytölle asetettavia ehtoja.

Myös vuoden 2000 oikeusapusopimus sisältää oma-aloitteista tietojen vaihtoa koskevan määräyksen (7 artikla, HE 31/2003 vp, s. 31–32). Sopimusten määräykset eivät ole täysin yhteneväiset, mutta niiden tarkoitusta voitaneen pitää samana.

Rikosoikeusapulain säännökset soveltuvat tietojenvaihtoon ainoastaan, jos kyse on yksittäisen rikosasian käsittelystä. Artiklan soveltamisala saattaa olla tätä laajempi. Suomen lainsäädäntö ei kuitenkaan aseta estettä artiklan tarkoittamalle tietojen vaihdolle. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 30 §:n mukaan sen lisäksi, mitä laissa erikseen säädetään, viranomaisen voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle, jos ulkomaan ja Suomen viranomaisten välisestä yhteistyöstä määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tai säädetään Suomea velvoittavassa säädöksessä ja tieto asiakirjasta voitaisiin tämän lain mukaan antaa yhteistyötä Suomessa hoitavalle viranomaiselle.

38 artikla. *Pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen menettelyt.* Artiklan mukaan oikeusapupyynnön ei vaikuta pyynnön esittäneen sopimuspuolen oikeuksiin, joita sillä voi olla asianomistajana kotimaisissa rikosmenette-

lyissä, kun menettelyt on pantu vireille pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella.

Artiklan tarve johtuu Sveitsin oikeuskäytännöstä, jonka mukaan vieraan maan oikeus tutustua aineistoon asianomistajana saatetaan evätä, jos kyseinen maa nostaa yksityisoikeudellisen kanteen rikosoikeudenkäynnissä Sveitsissä ja, jos kyseisen rikosoikeudenkäynnin lisäksi Sveitsin viranomaiset käsittelevät asianomaisen maan oikeusviranomaisten saman asian osalta esittämää pyyntöä keskinäisestä avunannosta. Määräyksen tarkoituksena on varmistaa, että yhteisöllä tai jäsenvaltioilla on täydet oikeudet oikeudenkäynnin asianomistajana, jos ne nostavat yksityisoikeudellisen kanteen rikosoikeudenkäynnissä Sveitsissä.

EU:n jäsenvaltioiden välisiin sopimuksiin ei sisälly vastaavaa määräystä. Myöskään kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettu laki ei sisällä vastaavaa säännöstä. Määräystä voitaisiin soveltaa suoraan Suomen ja Sveitsin välisissä suhteissa.

IV OSASTO Loppumääräykset

39 artikla. *Sekakomitea.* Artiklalla perustetaan sekakomitea, jonka tehtävänä on sopimuksen hallinnointi, erimielisyyksien ratkaiseminen ja suositusten tekeminen sopimuksen tarkistamiseksi.

40 artikla. *Erimielisyyksien ratkaiseminen.* Sopimuspuolet voivat antaa tulkintaan ja soveltamiseen liittyvät erimielisyydet sekakomitean ratkaistavaksi

41 artikla. *Vastavuoroisuus.* Artiklan mukaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen voi hylätä yhteistyöpyynnön, jos pyynnön esittänyt sopimuspuoli laiminlyö toistuvasti yhteistyöpyynnön täyttämisen vastaavissa tapauksissa. Ennen yhteistyöpyynnön hylkäämistä tällä perusteella on sekakomitealle ilmoitettava asiasta, jotta se voi ottaa kantaa siihen.

Kansainvälisen rikosoikeusavun osalta voidaan todeta, että rikosoikeusapulain 16 § sisältää säännöksen oikeusavun epäämisestä puuttuvan vastavuoroisuuden perusteella. Säännös ei ole ristiriidassa sopimuksen määräyksen kanssa ja niitä voitaisiin soveltaa rinnakkain.

42 artikla. *Sopimuksen tarkistaminen.* Aloite sopimuksen tarkistamisesta tehdään sekakomitealle.

43 artikla. *Alueellinen soveltamisala.* Sopimusta sovelletaan osapuolten alueilla.

44 artikla. *Voimaantulo.* Artikla sisältää tavanomaisen voimaantulomääräyksen. Se tulee voimaan viimeisten hyväksymisasiakirjojen toimittamisesta toisen alkavan kuukauden ensimmäisenä päivänä. Osapuoli voi ratifioidusta ilmoittaessaan tai milloin tahansa sen jälkeen, antaa julistuksen, että sitoutuu soveltamaan sopimusta jo ennen sen kansainvälistä voimaantuloa vastaavan julistuksen antaneen osapuolen kanssa. Koska EU-osapuoli soveltaa sopimusta vain Sveitsin kanssa, olisi julistuksella merkitystä vasta silloin, jos Sveitsi ratifioi sopimuksen ennen viimeistä EU:n jäsenmaata. Toistaiseksi lähes kaikki ratifioidusta jo ilmoittaneet EU:n jäsenmaat ovat jättäneet julistuksen antamatta. Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta antaisi hallitukselle valtuuden julistuksen antamiseksi, jolloin se voitaisiin antaa, jos se myöhemmin tulee tarpeelliseksi.

45 artikla. *Irtisanominen.* Vain yhteisö tai Sveitsi voi irtisanoa sopimuksen. Yksittäinen EU:n jäsenmaa ei siten voi irtisanoa sopimusta.

46 artikla. *Ajallinen soveltaminen.* Sopimusta sovelletaan laittomaan toimintaan, joka on tehty vähintään kuusi kuukautta sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen.

47 artikla. *Sopimuksen ulottaminen EU:n uusiin jäsenvaltioihin.* Artikla koskee sopimuksen ulottamista uusiin jäsenvaltioihin.

48 artikla. *Todistusvoimaiset tekstit.* Kaikkien osapuolten kielet ovat todistusvoimaisia.

2 Laki Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä niiden taloudellisten etujen vastaisten petosten ja muun laittoman toiminnan torjumisesta tehdyn yhteistyösopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1 §. Pykälä sisältää tavanomainen voimaansaattamissäännöksen.

2 §. Pykälän tarkoituksena olisi selventää, mitä voimassaolevan lain oikeudenkäyntimenettelyyn liittyviä säännöksiä sovellettaisiin tiedoksi annettaessa oikeudenkäyntiasiakirjaa sopimuksen 28 artiklan mukaisesti. Pykälä vastaa vuoden 2000 oikeusapusopimuksen voimaansaattamislain 2 §:n sisältöä (HE 31/2003 vp, s. 87—88).

3 §. Voimaantulosta säädettäisiin tasavallan presidentin asetuksella. Pykälässä annettaisiin valtuus asetuksella säätää, että Suomi ilmoittaa ryhtyvänsä soveltamaan sopimusta jo ennen sen kansainvälistä voimaantuloa. Koska sopimuksen vastapuolena on vain Sveitsi, voi tällainen väliaikainen soveltaminen tulla kyseeseen vain, jos myös Sveitsi antaa tällaisen ilmoituksen.

3 Tullilaki

54 a §. Sopimuksen 22 artiklassa tarkoitettuja yhteisiä erityistutkimusryhmiä voidaan perustaa myös hallinnollisia tutkimuksia varten. Sopimuksessa kuitenkin määrätään asiasta niukasti. Nykyisin on olemassa lainsäädäntöä vain rikostutkintaa varten perustettavista tutkimusryhmistä (laki yhteisistä tutkintaryhmistä (1313/2002)), eikä se soveltu hallinnolliseen tutkimukseen. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi tullilaissa yhteisen tutkimusryhmän perustamisesta, johtosuhteista, toimivallasta ja vastuista.

4 Voimaantulo

Sopimuksen hyväksymistä koskeva laki ja laki tullilain muuttamisesta ehdotetaan tuleviksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana. Sopimuksen on tarkoitus tulla kansainvälisesti voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona on tehty viimeinen ilmoitus ratifioimis- tai hyväksymiskirjoista. Tarvittaessa annettaisiin erikseen asetus, jonka mukaan Suomi soveltaa sopimusta jo ennen sen kansainvälistä voimaan tuloa. Koska EU:n jäsenmaat soveltavat sopimusta vain Sveitsin kanssa, voi asetuksen antaminen ylipäätään tulla tarpeelliseksi vasta, jos Sveitsi ratifioi sopimuksen ennen viimeistä EU:n jäsenmaata ja tällöinkin vain, jos Sveitsi antaa

44 artiklassa tarkoitetun julistuksen soveltamisen aloittamisesta.

5 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

5.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan tämä koskee kaikkia aineelliselta luonteeltaan lainsäädännön alaan kuuluvia kansainvälisen velvoitteen määräyksiä, riippumatta siitä onko määräys ristiriidassa voimassa olevan lain kanssa vai ei.

Sopimus sisältää edellä sanotun mukaisesti useita sellaisia määräyksiä, jotka kuuluvat perustuslain 94 §:ssä tarkoitetulla tavalla lainsäädännön alaan. Hallinnollisessa avunannossa tällaisia ovat tietojen antamista koskevat pyynnöt. (12 artikla), tutkimuspyynnöt (15 artikla), pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen valtuuttamien virkamiesten läsnäolo (16 artikla), yhteistyövelvollisuus (17 artikla), tietojen käyttö (19 artikla), omaaloitteinen avunanto (20 artikla), yhteiset toimet (21 artikla), yhteiset erityistutkintaryhmät (22 artikla), yhteyshenkilöt (23 artikla) ja takaisinperintä (24 artikla).

Lainsäädännön alaan kuuluvat myös kaikki oikeusapua koskevat artiklat eli määräykset suhteesta muihin sopimuksiin (25 artikla), menettelyistä, joissa myös annetaan oikeusapua (26 artikla), pyyntöjen toimittamisesta (27 artikla), postitiedoksiannoista (28 artikla), väliaikaisista toimenpiteistä (29 artikla), pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisten läsnäolosta (30 artikla), etsinnöistä ja takavarikoista (31 artikla), pankki- ja rahoitustietoja koskevista pyynnöistä (32 artikla), valvotuista läpilaskuista (33 artikla), omaisuuden luovuttamisesta menetetyksi tuomitsemista tai palauttamista varten (34 artikla), oikeusavun nopeuttamisesta (35 artikla), tietojen ja todisteiden käytöstä (36 artikla), omaaloitteisesta toimittamisesta (37 ar-

tikla) ja pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen menettelyistä (38 artikla).

Lisäksi esityksessä pyydetään eduskunnan suostumusta sopimuksen soveltamista jo ennen sen kansainvälistä voimaan tuloa koskevan 44 artiklan mukaisen julistuksen antamiseen. Suostumuksen pyytämistä pidetään tarpeellisena, koska sen antaminen vaikuttaa siihen, mistä ajankohdasta alkaen sopimusta aletaan soveltaa Suomessa.

5.2 Käsittelyjärjestys

Sopimus mahdollistaa vieraan valtion eli Sveitsin virkamiesten osallistumisen tutkimuksiin Suomessa yhdessä suomalaisten viranomaisten kanssa. He voivat 16 artiklan mukaan osallistua 15 artiklan mukaisiin tutkimuksiin ja päästä suomalaisten viranomaisten mukana tiloihin, joihin suomalaisilla viranomaisille on Suomen lainsäädännön mukaan kyseisessä tapauksessa pääsy. Sveitsin viranomaiset voisivat 22 artiklan mukaisesti osallistua Suomen toimivaltaisten viranomaisten kanssa myös Suomessa toimiviin yhteisiin tutkintaryhmiin. Ryhmään osallistuminen ei 22 artiklan 3 kohdan mukaan merkitse toimintavaltuuksien antamista toimimaan sopimuspuolen alueella. Kansainvälisen rikosoikeusavun osalta tutkintatoimintaan sovellettaisiin lakia yhteisistä tutkintaryhmistä. Tällaiset sopimusmääräykset ovat nykyaikaisessa kansainvälisessä viranomaisyhteistyössä jo vakiintuneita yhteistyön muotoja eikä niiden katsota loukkaavan Suomen täysivaltaisuutta. Sama koskee oikeusapua koskevia sopimusmääräyksiä. Perustuslakivaliokunnan jo vakiintuneen käytännön mukaan on huomattavasti pidemmällekin menevien oikeusavun muotojen katsottu olevan sellaista nykyaikaista kansainvälistä yhteistyötä, jota tarkoitetaan perustuslain 1 §:n 3 momentissa. Perustuslakivaliokunnan lausunnon pyytämistä esityksestä ei katsota tarpeelliseksi. Hallituksen käsityksen mukaan sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, eikä esitykseen sisältyvä lakiehdotus koske perustuslakia sen 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Sopimus voidaan näin ollen hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamis-

laiksi, samoin kuin ehdotus tullilain muuttamisesta, voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

Eduskunta hyväksyisi Luxemburgissa 10 päivänä lokakuuta 2004 allekirjoitetun Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välisen yhteistyösopimuksen niiden taloudellisten etujen vastaisten peitosten ja muun laittoman toiminnan torjumisesta siltä osin kuin määräykset kuuluvat Suomen toimivaltaan ja

Eduskunta hyväksyisi annettavaksi sopimuksen 44 artiklan 3 kohdan mukaisen julistuksen, jonka mukaan sopimusta sovelletaan sopimuksen voimaantuloon saakka Suomen ja samansisältöisen julistuksen antaneen toisen sopimuspuolen välisessä suhteessa.

Edellä esitetyn perusteella ja koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä niiden taloudellisten etujen vastaisten petosten ja muun laittoman toiminnan torjumisesta tehdyn yhteistyösopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Luxemburgissa 10 päivänä lokakuuta 2004 allekirjoitetun Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välisen yhteistyösopimuksen niiden taloudellisten etujen vastaisten petosten ja muun laittoman toiminnan torjumisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Suomen toimivaltainen viranomainen antaa yhteistyösopimuksessa tarkoitettua laitonta toimintaa koskevissa menettelyissä oikeudenkäyntiasiakirjat tiedoksi Sveitsin alueella oleskeleville postitse siten kuin yhteistyösopimuksen 28 artiklassa määrätään noudattaen soveltuvien osin oikeudenkäymiskaaren 11 luvun säännöksiä.

Yhteistyösopimuksen 28 artiklan mukaiseen menettelyyn sovelletaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 26 a ja 51 §:ää, kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain (4/1994) 15 §:n 3 momenttia ja 28 §:ää sekä oikeudenkäyntiin ja esitutkintaan osallistuvien henkilöiden koskemattomuudesta eräissä tapauksissa annettua lakia (11/1994).

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Tasavallan presidentin asetuksella voidaan säätää, että ennen sopimuksen kansainvälistä voimaantuloa tätä lakia sovelletaan Suomen ja Sveitsin valaliiton välillä, sen annettua sopimuksen 44 artiklan 3 kohdan mukaisen julistuksen.

2.

Laki**tullilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 29 päivänä joulukuuta 1994 annettuun tullilakiin (1466/1994) uusi 54 a § seuraavasti:

54 a §

Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen mukaisesti voidaan perustaa yhteisiä tutkimusryhmiä tekemään tullin toimivaltaan kuuluvia hallinnollisia tutkimuksia Suomessa. Tutkimusryhmään kuuluvalla vieraan valtion toimivaltaisella viranomaisella on oikeus osallistua tutkimuksiin ja olla läsnä kuultaessa asiantuntijoita, asianosaisia taikka muita henkilöitä asian selvittämiseksi.

Tutkimusryhmää johtaa Suomen tullilaitoksen virkamies ja ryhmän jäsenten on nou-

datettava Suomen lakia. Vieraan valtion virkamiehen tällaisissa tutkimuksissa mahdollisesti aiheuttama vahinko korvataan siten kuin vahingon olisi aiheuttanut Suomen tullilaitoksen virkamies. Vieraan valtion virkamiehet rinnastetaan Suomen valtion virkamiehiin niiden rikkomusten osalta, jotka mahdollisesti kohdistuvat heihin tai joita he mahdollisesti tekevät.

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Naantalissa 26 päivänä kesäkuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Hallinto- ja kuntaministeri *Mari Kiviniemi*

*Sopimustekstit***EUROOPAN YHTEISÖN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ SVEITSIN VALALII-
TON VÄLINEN YHTEISTYÖSOPIMUS NIIDEN TALOUDELLISTEN ETUJEN
VASTAISTEN PETOSTEN JA MUUN LAITTOMAN TOIMINNAN TORJUMISESTA**

EUROOPAN YHTEISÖ,
BELGIAN KUNINGASKUNTA,
TŠEKKIN TASAVALTA,
TANSKAN KUNINGASKUNTA,
SAKSAN LIITTOTASAVALTA,
VIRON TASAVALTA,
HELLEENIEN TASAVALTA,
ESPANJAN KUNINGASKUNTA,
RANSKAN TASAVALTA,
IRLANTI,
ITALIAN TASAVALTA,
KYPROKSEN TASAVALTA,
LATVIAN TASAVALTA,
LIETTUAN TASAVALTA,
LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,
UNKARIN TASAVALTA,
MALTAN TASAVALTA,
ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,
ITÄVALLAN TASAVALTA,
PUOLAN TASAVALTA,
PORTUGALIN TASAVALTA,
SLOVENIAN TASAVALTA,
SLOVAKIAN TASAVALTA,

SUOMEN TASAVALTA,
 RUOTSIN KUNINGASKUNTA,
 ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

ja

SVEITSIN VALALIITTO,

jäljempänä ”sopimuspuolet”, jotka

OTTAVAT HUOMIOON Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton väliset läheiset suhteet,

HALUAVAT torjua tehokkaasti petoksia ja kaikkea muuta laitonta toimintaa, joka haittaa sopimuspuolten taloudellisia etuja,

OTTAVAT HUOMIOON tarpeen vahvistaa hallinnollista avunantoa näillä aloilla,

OVAT VAKUUTTUNEITA, että keskinäistä oikeusapua on, myös etsintöjen ja takavarikojen osalta, annettava muun ohella salakuljetustapauksissa ja välillisten verojen, erityisesti arvonnäisäveron, tullin ja valmisteveron, kiertämisen osalta,

TUNNUSTAVAT rahanpesun torjunnan tärkeyden,

OVAT PÄÄTTÄNEET TEHDÄ TÄMÄN SOPIMUKSEN:

I OSASTO

Yleiset määräykset

1 artikla

Tarkoitus

Tämän sopimuksen tarkoituksena on laajentaa Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välistä hallinnollista avunantoa ja rikosasioissa annettavaa oikeusapua 2 artiklassa mainitun laittoman toiminnan torjumiseksi.

2 artikla

Soveltamisala

1. Tätä sopimusta sovelletaan seuraavilla aloilla:

a) sopimuspuolten taloudellisen edun vastaisten petosten ja muun laittoman toiminnan hallinnollinen ja rikosoikeudellinen ehkäise-

minen, havaitseminen, tutkiminen, syytteen saattaminen ja rankaiseminen, kun tällainen toiminta koskee:

— tulli- ja maatalouslainsäädännön vastaista tavarakauppaa;

— arvonnäisäveroon, erityiskulutusveroihin ja valmisteveroihin sovellettavan verolainsäädännön vastaista kauppaa;

— sopimuspuolten talousarviosta tai niiden hallinnoimasta tai niiden lukuun hallinnoimista talousarviosta peräisin olevien varojen, kuten avustusten ja palautusten nostamista tai pidättämistä — mukaan luettuna niiden käyttäminen muuhun tarkoitukseen kuin siihen, johon ne alun perin myönnettiin;

— sopimuspuolten hankintasopimusten tekemistä koskevat menettelyt;

b) edellä a alakohdassa tarkoitettujen laittoman toiminnan johdosta maksettavien tai lainvastaisesti saatujen määrien takavarikointi ja perintä.

2. Jäljempänä olevassa II osastossa (*hallinnollinen avunanto*) ja III osastossa (*oikeusapu*) tarkoitettua yhteistyötä ei voida kiel-

täytyä pelkästään sillä perusteella, että pyyntö liittyy pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen verorikokseksi katsomaan rikokseen, tai sen vuoksi, että pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännössä ei säädetä samantapaisista maksuista tai menoista tai siihen ei sisälly samantapaisia sääntöjä tai samanlaista tosiseikkojen oikeudellista määrittelyä kuin pyynnön esittäneen sopimuspuolen lainsäädännössä.

3. Tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvasta toiminnasta kertyvien tuottojen rahanpesu kuuluu tämän sopimuksen soveltamisalaan sillä edellytyksellä, että ankarin seuraamus rikosta edeltävistä toiminnoista on sopimuspuolten lainsäädännön nojalla yli kuuden kuukauden vapausrangaistus tai vapauden menettämistä tarkoittava turvaamistoimi.

4. Välittömät verot eivät kuulu tämän sopimuksen soveltamisalaan.

3 artikla

Vähäisemmät tapaukset

1. Pyyntön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen voi hylätä yhteistyöpyynnön, jos liian vähän maksetun tai kokonaan maksamatta jätetyn tullin arvioitu määrä on enintään 25 000 euroa tai jos ilman lupaa maahan tuotujen tai maasta vietyjen tavaroiden oletettu arvo on enintään 100 000 euroa, jollei pyynnön esittänyt sopimuspuoli pidä tapausta olosuhteiden tai epäilyllisen henkilöllisyyden takia erityisen vakavana.

2. Pyyntön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen on ilmoitettava pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaiselle viipymättä yhteistyötä koskevan pyynnön hylkäämisen syyt.

4 artikla

Oikeusjärjestyksen yleiset perusteet

Yhteistyöstä voidaan kieltäytyä, jos pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli katsoo, että pyynnön täytäntöönpano olisi vastoin sen täysivaltaisuutta, turvallisuutta, oikeusjärjestyksen yleisiä perusteita tai muita pyynnön

vastaanottaneen sopimuspuolen olennaisia etuja.

5 artikla

Tietojen ja todisteiden toimittaminen

1. Tietoihin ja todisteisiin, jotka missä hyvänsä muodossa toimitetaan tai vastaanotetaan tämän sopimuksen nojalla, sovelletaan virallista salaisuutta koskevia sääntöjä ja niitä koskee sama suoja kuin ne vastaanottavan sopimuspuolen kansallisessa lainsäädännössä ja yhteisön toimielimiin sovellettavissa vastaavissa säännöksissä suodaan vastaaville tiedoille ja todisteille.

Tällaisia tietoja ja todisteita ei erityisesti saa esittää muille henkilöille kuin niille, jotka yhteisön toimielimissä, jäsenvaltioissa tai Sveitsin valaliitossa joutuvat tehtäviensä vuoksi tutustumaan niihin, eivätkä kyseiset henkilöt saa käyttää niitä muihin kuin tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluviin tarkoituksiin.

2. Pyyntön esittäneen sopimuspuolen tämän sopimuksen perusteella hankkimat tiedot ja todisteet voidaan toimittaa kenelle tahansa sopimuspuolelle, jos kyseinen sopimuspuoli suorittaa tutkimusta, jonka osalta yhteistyö ei ole poissuljettu, tai jos on selviä merkkejä siitä, että tämän sopimuspuolen olisi hyödyllistä suorittaa kyseinen tutkimus. Tietoja ja todisteita ei voida toimittaa muuta kuin tämän sopimuksen mukaista tarkoitusta varten.

3. Sopimuspuolen tämän sopimuksen mukaisesti hankkimien tietojen ja todisteiden toimittamiseen yhdelle tai useammalle sopimuspuolelle ei voida hakea muutosta pyynnön alun perin vastaanottaneessa sopimuspuolella.

4. Sopimuspuolen, jolle tiedot tai todisteet toimitetaan 2 kohdan mukaisesti, on noudatettava rajoituksia, joita pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli on asettanut ensimmäistä toimitusta pyytäneelle sopimuspuolelle tietojen tai todisteiden käyttämisen osalta.

5. Sopimuspuolen tämän sopimuksen nojalla hankkimien tietojen ja todisteiden toimittaminen kolmannelle valtiolle riippuu sen

sopimuspuolen antamasta hyväksynnästä, jolta tiedot tai todisteet ovat peräisin.

6 artikla

Luottamuksellisuus

Pyynnön esittänyt sopimuspuoli voi pyytää pyynnön vastaanottanutta sopimuspuolta varmistamaan, että pyyntö ja sen sisältö pysyvät luottamuksellisina, paitsi silloin kun tämä on ristiriidassa pyynnön täytäntöönpanon kanssa. Jos pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli ei voi noudattaa luottamuksellisuutta koskevia vaatimuksia, sen on ilmoitettava tästä pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle etukäteen.

II OSASTO

Hallinnollinen avunanto

1 luku

Yleiset määräykset

7 artikla

Suhde muihin sopimuksiin

Tämän osaston määräykset eivät vaikuta rikosasioissa annettavaan oikeusapuun tai laajempiin hallinnollisen avunannon alaa koskeviin velvoitteisiin tai sopimuspuolten välisiin kahden- tai monenvälisiin yhteistyöjärjestelyihin sisältyviin suotuisampiin määräyksiin, erityisesti hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta tulliasioissa 9 päivänä kesäkuuta 1997 tehtyyn lisäpöytäkirjaan.

8 artikla

Soveltamisala

1. Sopimuspuolet antavat toisilleen keskinäistä apua tässä sopimuksessa tarkoitetun laittoman toiminnan torjumiseksi, erityisesti ehkäisten ja havaiten sellaisia toimintoja ja muita toimia ja laiminlyöntejä, jotka ovat vastoin sovellettavaa lainsäädäntöä, ja suorittaen niihin liittyviä tutkimuksia.

2. Tämän osaston mukaista avunantoa toteuttavat kaikki sopimuspuolten toimivaltaiset hallinnolliset viranomaiset, jotka käyttävät hallinnollisia tutkintavaltuuksia tai rikosoikeudellisia syytevaltuuksia, myös silloin, kun nämä viranomaiset käyttävät valtuuksiaan oikeusviranomaisten pyynnöstä.

Jos oikeusviranomainen suorittaa rikostutkinnan tai tutkinta tehdään sen johdolla, kyseinen viranomainen määrittää, onko siihen liittyvät keskinäistä avunantoa tai yhteistyötä koskevat pyynnot esitetty oikeusapuun rikosasioissa sovellettavien säännösten vai tämän osaston perusteella.

9 artikla

Toimivalta

1. Sopimuspuolten viranomaiset soveltavat tämän osaston määräyksiä kansallisen lainsäädännön mukaisen toimivaltansa rajoissa. Tämän osaston määräysten ei voida tulkita vaikuttavan tässä osastossa tarkoitettuun, sopimuspuolten viranomaisille kansallisen lainsäädännön mukaisesti kuuluvaan toimivaltaan.

Viranomaiset menettelevät aivan kuin ne toimisivat omasta puolestaan tai saman sopimuspuolen toisen viranomaisen pyynnöstä. Tämän vuoksi ne käyttävät kaikkia kansallisen lainsäädännön mukaisia oikeudellisia valtuuksiaan pyynnön täyttämiseksi.

2. Jos pyyntö on osoitettu muille kuin toimivaltaisille viranomaisille, kyseiset viranomaiset toimittavat sen viipymättä toimivaltaiselle viranomaiselle.

10 artikla

Oikeasuhteisuus

Pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomainen voi hylätä yhteistyöpyynnön, jos on ilmeistä, että:

a) pyynnön esittäneen sopimuspuolen tietyn ajan kuluessa esittämien pyyntöjen määrä ja luonne aiheuttavat suhteettoman hallinnollisen taakan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaiselle,

b) pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomainen ei ole käyttänyt kaikkia tavan-

omaisia tietolähteitä, joita se olisi voinut käyttää kyseisissä olosuhteissa haluamiensa tietojen saamiseksi vaarantamatta mahdollisuuksia saavuttaa haluttu tulos.

11 artikla

Keskusyksiköt

1. Kukin sopimuspuoli nimeää yhden tai useamman keskusyksikön, jolla on valtuudet käsitellä tämän osaston mukaisia hallinnollista avunantoa koskevia pyyntöjä.

Nämä yksiköt ottavat yhteyttä kaikkiin toimivaltaisiin hallintoviranomaisiin pyydetyn avun antamiseksi.

2. Keskusyksiköt ovat suoraan yhteydessä toisiinsa.

3. Keskusyksiköiden toiminta ei estä varsinkaan kiireellisissä tapauksissa sellaisten sopimuspuolten muiden viranomaisten suoraan yhteistyötä, joilla on toimivalta tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Keskusyksiköille on tiedotettava kaikista toimista, joissa käytetään suoraan yhteistyötä.

4. Kun sopimuspuolet tekevät 44 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen, ne ilmoittavat, mitkä viranomaiset katsotaan tämän artiklan mukaisiksi keskusyksiköiksi.

2 luku

Pyynnöstä annettava avunanto

12 artikla

Tietojen antamista koskevat pyynnöt

1. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen antaa pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen pyynnöstä tämän sopimuksen soveltamisalan puitteissa kaikki sen tai saman sopimuspuolen muiden viranomaisten käytettävissä olevat tiedot, jotta pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen voi estää ja tutkia tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaa laitonta toimintaa ja ryhtyä sitä koskeviin syytetoimiin tai periä saatavan. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen on toteutettava

kaikki tarpeelliset hallinnolliset tiedustelut tällaisten tietojen keräämiseksi.

2. Annettaviin tietoihin on liitettävä pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisten hallussa olevat tai pyyntöön vastaamista varten laaditut tai saadut selvitykset ja muut asiakirjat taikka otteet tai oikeaksi todistetut jäljennökset niistä selvityksistä ja asiakirjoista, joihin annettavat tiedot perustuvat.

3. Jos pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen ja pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen niin sopivat, pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen valtuuttamat virkamiehet voivat tutustua pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen antamia yksityiskohtaisia ohjeita noudattaen kyseisen sopimuspuolen viranomaisten toimitiloissa säilytettäviin ja niiden hallussa oleviin 1 kohdan mukaisiin asiakirjoihin ja tietoihin, jotka koskevat tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaa määrättyä laitonta toimintaa. Näillä virkamiehillä on oikeus ottaa jäljennöksiä asiakirjoista.

13 artikla

Valvontapyynnöt

Pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen pyynnöstä pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen valvoo mahdollisuuksien mukaan 2 artiklassa tarkoitetun lainsäädännön vastaista tavarakauppaa. Valvonta voi kohdistua henkilöihin, joiden perustellusti epäillään osallistuneen tai osallistuvan laittomaan toimintaan tai laitonta toimintaa valmisteleviin toimiin, tai tähän toimintaan liittyviin tiloihin, kulkuvälineisiin ja tavaroihin.

14 artikla

Ilmoittaminen ja postitse lähettäminen

1. Pynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen pyynnöstä pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen antaa tiedoksi vastaanottajalle tai huolehtii, että sille annetaan tiedoksi pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen kansallisten

säännösten mukaisesti kaikki tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat asiakirjat tai päätökset, jotka ovat lähtöisin pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisilta.

2. Tiedoksiantopyyntöihin, joissa on mainittava tiedoksiannettavan asiakirjan tai päätöksen aihe, liitetään käännös pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen virallisella kielellä tai kyseisen sopimuspuolen hyväksymällä kielellä.

3. Sopimuspuolet voivat lähettää postitse tiedoksiantoasiakirjoja sekä tieto- ja asiakirjapyyntöjä suoraan toimijoille, joita 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan kolmas ja neljäs luetelmakohta koskee ja jotka asuvat toisen sopimuspuolen alueella.

Nämä henkilöt voivat vastata näihin ilmoituksiin ja pyyntöihin ja toimittaa asianmukaiset asiakirjat ja tiedot muodossa, josta määrätään niissä säännöissä ja järjestelyissä, joiden nojalla varat myönnettiin.

15 artikla

Tutkimuspyynnöt

1. Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli tekee tai teettää pyynnön esittäneen sopimuspuolen pyynnöstä kaikki sellaiset aiheelliset tutkimukset toiminnoista tai toimintamuodoista, jotka ovat tässä sopimuksessa tarkoitettua laitonta toimintaa tai joiden johdosta pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisella on perustellusti syytä epäillä, että kyseistä laitonta toimintaa on suoritettu.

2. Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli käyttää kaikkia oikeusjärjestelmänsä suomaa tutkimusmahdollisuuksia olosuhteissa, joissa sillä olisi niiden käyttömahdollisuus, jos se toimisi omasta puolestaan tai toisen kansallisen viranomaisen pyynnöstä, mukaan lukien oikeusviranomaisten toimin tai tarvittaessa luvalla.

Tämä määräys ei rajoita 17 artiklan mukaista talouden toimijoiden yhteistyövelvollisuutta.

Pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen ilmoittaa näiden tutkimusten tulokset pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaiselle. Soveltuvien osin sovelletaan 12 artiklan 2 kohtaa.

3. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen ulottaa avunannon ilman lisäpyyntöä kaikkiin olosuhteisiin, esineisiin ja henkilöihin, jotka ovat avunantopyynnön kohteena. Epäselvissä tapauksissa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen ottaa ensin yhteyttä pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaiseen.

16 artikla

Pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen valtuuttamien virkamiesten läsnäolo

1. Jos pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen ja pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen niin sopivat, pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen nimeämät virkamiehet voivat olla läsnä edellisessä artiklassa tarkoitettuja tutkimuksia tehtäessä. Heidän läsnäoloonsa ei vaadita tutkittavan henkilön tai talouden toimijan suostumusta.

2. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen virkamiehet huolehtivat tutkimusten tekemisestä koko niiden keston ajan. Pynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen virkamiehet eivät voi omasta aloitteestaan käyttää pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen edustajille kuluja valtuuksia.

Heillä on kuitenkin oikeus päästä samoihin tiloihin ja tutustua samoihin asiakirjoihin kuin pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen virkamiehet, kun tämä tapahtuu näiden välityksellä ja ainoastaan meillä olevaa tutkimusta varten.

3. Valtuutukseen voidaan liittää ehtoja.

4. Pynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen tietoon saatettuja tietoja ei saa käyttää todisteena ennen kuin täytäntöönpanoon liittyvien asiakirjojen toimittaminen on hyväksytty.

17 artikla

Yhteistyövelvollisuus

Talouden toimijoiden on tehtävä yhteistyötä hallinnollista avunantoa koskevan pyynnön täyttämiseksi myöntämällä pääsy toimiloihin, kulkuneuvoihin ja asiakirjoihin sekä

antamalla kaikki asian kannalta merkitykselliset tiedot.

18 artikla

Avunantopyyntöjen muoto ja sisältö

1. Avunantopyynnöt tehdään kirjallisesti. Niihin liitetään asiakirjat, jotka ovat pyynnön täyttämisen kannalta tarpeen.

Suullisesti tehdyt pyynnöt hyväksytään kiireellisissä tapauksissa, mutta ne on vahvistettava kirjallisesti mahdollisimman pian.

2. Pyyntöissä on esitettävä seuraavat tiedot:

- a) pyynnön esittänyt viranomainen;
- b) pyydetty toimenpide;
- c) pyynnön tarkoitus ja syy;
- d) asiaan liittyvä lainsäädäntö, säännöt ja muu oikeudellinen aineisto;
- e) mahdollisimman tarkat ja täydelliset tiedot luonnollisista henkilöistä tai oikeushenkilöistä, joihin tutkimus kohdistuu;
- f) yhteenveto asiaa koskevista seikoista ja jo toteutetuista tutkimuksista, lukuun ottamatta 14 artiklassa tarkoitettuja tapauksia.

3. Pyyntö tehdään pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen virallisella kielellä tai kyseisen sopimuspuolen hyväksymällä kielellä.

4. Virheellisiä tai epätäydellisiä pyyntöjä voidaan oikaista tai täydentää. Tällä välin toteutetaan pyynnön täyttämiseksi tarvittavat toimenpiteet.

19 artikla

Tietojen käyttö

1. Saatuja tietoja voidaan käyttää ainoastaan tämän sopimuksen mukaisiin tarkoituksiin. Jos sopimuspuoli pyytää tietoja muuhun tarkoitukseen, sen on etukäteen pyydettävä tiedot toimittaneelta viranomaiselta kirjallista suostumusta. Tietoja pyytäneen sopimuspuolen on tietoja käyttäessään noudatettava tämän viranomaisen asettamia rajoituksia.

2. Edellä 1 kohdan määräykset eivät estä tietojen käyttöä sen lainsäädännön noudattamatta jättämisen vuoksi järjestetyissä oikeudellisissa tai hallinnollisissa menettelyissä, joita hallinnollista avunantoa koskeva pyyntö

koskee, jos samanmuotoinen avunanto olisi mahdollinen kyseisissä menettelyissä. Tiedot toimittaneelle sopimuspuolen toimivaltaiselle viranomaiselle ilmoitetaan viipymättä tästä käytöstä.

3. Sopimuspuolet voivat käyttää tämän sopimuksen määräysten mukaisesti saatuja tietoja ja tutkittuja asiakirjoja näyttönä pöytäkirjoissa, kertomuksissa ja lausunnoissa sekä oikeudelle esitettyjen kanteiden ja syytteiden yhteydessä.

3 luku

Oma-aloitteinen avunanto

20 artikla

Oma-aloitteinen avunanto

1. Edellisessä luvussa vahvistettuja yhteistyömuotoja voidaan harjoittaa ilman toisen sopimuspuolen ennalta esittämää pyyntöä.

2. Tietoja toimittava sopimuspuolen viranomainen voi kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti asettaa vastaanottavan sopimuspuolen viranomaiselle tietojen käyttöä koskevia ehtoja.

3. Nämä ehdot sitovat kaikkia sopimuspuolten viranomaisia.

4 luku

Yhteistyön erityisluodot

21 artikla

Yhteiset toimet

1. Sellaisen tuonnin, viennin ja tavaroiden kauttakulun osalta, jossa tapahtumien määrä ja niistä johtuvat veroihin ja avustuksiin liittyvät riskit ovat sellaiset, että ne todennäköisesti aiheuttavat merkittäviä tappioita sopimuspuolten talousarviolle, sopimuspuolet voivat sopia yhteisten rajat ylittävien toimien toteuttamisesta tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan laittoman toiminnan esittämisestä ja syytöseen saattamiseksi.

2. Rajat ylittävien toimien yhteensovittamisesta ja suunnittelusta vastaa keskusyksikkö tai sen nimittämä toimisto.

22 artikla

Yhteiset erityistutkimusryhmät

1. Useiden sopimuspuolten viranomaiset voivat sopia yhteisen erityistutkimusryhmän perustamisesta jonkin sopimuspuolen alueelle.
2. Tutkimusryhmä toteuttaa vaikeita tutkimuksia, joihin liittyy merkittävien voimavarojen liikkeellepano, ja koordinoi yhteisiä toimia.
3. Ryhmään osallistuminen ei merkitse siihen osallistuvien sopimuspuolen viranomaisten edustajien valtuuttamista toimimaan sen sopimuspuolen alueella, jolla tutkimukset suoritetaan.

23 artikla

Yhteyshenkilöt

1. Sopimuspuolten toimivaltaiset viranomaiset voivat sopia sopimuspuolen yhteyshenkilöiden siirrosta määrätyksi tai määräämättömäksi ajaksi toisen sopimuspuolen toimivaltaisiin virastoihin keskinäisen tuen antamiseksi hallinnollisen avunannon täytäntöpanossa.

2. Yhteyshenkilöiden tehtävänä on neuvonta ja avunanto. Yhteyshenkilöillä ei ole väliintulo-oikeutta vastaanottajana olevan sopimuspuolen alueella. Sopimuspuolten toimivaltaisten viranomaisten suostumuksella tai näiden pyynnöstä he voivat:

- a) helpottaa ja nopeuttaa tietojenvaihtoa;
- b) avustaa tutkinnassa;
- c) osallistua avunantopyyntöjen käsittelyyn;
- d) neuvoa ja avustaa vastaanottajavaltiota rajojen yli ulottuvien toimien valmistelussa ja toteuttamisessa;
- e) hoitaa muita tehtäviä, joista sopimuspuolet voivat keskenään sopia.

3. Sopimuspuolten toimivaltaiset viranomaiset määräävät yksityiskohdista yhteisellä sopimuksella.

4. Yhteyshenkilöt voivat edustaa yhden tai useamman sopimuspuolen etuja.

5 luku

Takaisinperintä

24 artikla

Takaisinperintä

1. Pynnön esittäneen sopimuspuolen pyynnöstä pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli suorittaa tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien saatavien perinnän niin kuin ne olisivat sen omia saatavia.

2. Saatavan perintäpyyntöön on liitettävä virallinen tai oikeaksi todistettu jäljennös saatavan perinnän mahdollistavasta asiakirjasta, jonka on laatinut pyynnön esittänyt sopimuspuoli, sekä tarvittaessa muut perintään tarvittavat asiakirjat alkuperäiskappaleina tai oikeaksi todistettuina jäljennöksinä.

3. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen on toteutettava varotoimenpiteitä saatavan perinnän varmistamiseksi.

4. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen siirtää pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaiselle perimänsä saatavan määrän. Pynnön esittäneen sopimuspuolen kanssa asiasta sovittuaan se voi vähentää sille aiheutuneita hallintokustannuksia vastaavan prosentuaalisen osuuden.

5. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, perittävillä saatavilla ei ole välttämättä samoja etuoikeuksia kuin pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella syntyvillä vastaavilla saatavilla.

III OSASTO

Oikeusapu

25 artikla

Suhde muihin sopimuksiin

1. Tämän osaston määräysten tarkoituksena on täydentää keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa 20 päivänä huhtikuuta 1959 tehtyä eurooppalaista yleissopimusta ja rahanpesusta, etsinnästä, takavarikosta ja rikoksen

tuottaman hyödyn menetetyksi tuomitsemisesta 8 päivänä marraskuuta 1990 tehtyä eurooppalaista yleissopimusta ja helpottaa niiden soveltamista sopimuspuolten välillä.

2. Tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta sopimuspuolten välisten kahden- tai monenvälisten sopimusten suotuisampiin määräyksiin.

26 artikla

Menettelyt, joissa myös annetaan oikeusapua

1. Oikeusapua annetaan myös:

a) menettelyissä, joissa käsitellään toisen tai kummankin sopimuspuolen kansallisen lainsäädännön mukaan rangaistavia ja hallinnollisen viranomaisen toimivaltaan kuuluvia järjestysrikkomuksia, jos asiassa annettava päätös voidaan saattaa rikosasioissa toimivaltaisen tuomioistuimen tutkittavaksi;

b) rikosasian yhteydessä käsiteltävässä riita-asiassa, sikäli kuin rikosasiassa ei ole annettu lopullista ratkaisua;

c) sellaisten tekojen tai rikosten vuoksi, joista pyynnön esittäneen sopimuspuolen oikeushenkilö saattaa olla vastuussa.

2. Oikeusapua annetaan myös tutkimuksissa ja menettelyissä, jotka koskevat rikosten-tekovälineiden ja näiden rikosten tuottaman hyödyn takavarikointia ja menetetyksi tuomitsemista.

27 artikla

Pyynnöiden toimittaminen

1. Tämän osaston määräysten mukaiset pyynnöt tekee pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomainen joko pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen toimivaltaisen keskusviranomaisen kautta tai suoraan sopimuspuolen viranomaiselle, jolla on toimivalta täyttää pyynnön esittäneen sopimuspuolen pyyntö. Pynnön esittäneen sopimuspuolen viranomainen ja tarvittaessa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomainen lähettävät pyynnöstä jäljennöksen tiedoksi keskusviranomaiselleen.

2. Kaikki pyyntöihin tai niiden täytäntöönpanoon liittyvät asiakirjat voidaan lähettää samaa tietä. Ne tai ainakin niiden jäljennös

lähetetään suoraan pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaiselle.

3. Jos pyynnön vastaanottaneella sopimuspuolen viranomaisella ei ole toimivaltaa oikeusavun hyväksymiseksi, sen on viipymättä lähetettävä pyyntö toimivaltaiselle viranomaiselle.

4. Puutteelliset tai epätäydelliset pyynnöt täytetään, jos niissä on tarvittavat tiedot, sanotun kuitenkin rajoittamatta pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen myöhemmin tekemiä korjauksia. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen on ilmoitettava pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaiselle puutteista ja annettava sille määräaika niiden korjaamiseen.

Pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomainen lähettää viipymättä pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaiselle kaikki tiedot, jotka voivat auttaa sitä pyynnön täydentämisessä tai sen ulottamisessa muihin toimenpiteisiin.

5. Kun sopimuspuolet tekevät 44 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ilmoituksen, ne ilmoittavat, mitkä viranomaiset ovat tämän artiklan mukaisia toimivaltaisia keskusviranomaisia.

28 artikla

Postitiedoksiannot

1. Sopimuspuolet lähettävät tässä sopimuksessa tarkoitettua laitonta toimintaa koskevissa menettelyissä oikeudenkäyntiasiakirjat yleensä postitse suoraan henkilöille, jotka oleskelevat toisen sopimuspuolen alueella.

2. Jos asiakirjat laatinut sopimuspuolen viranomainen tietää tai sillä on syytä uskoa, että vastaanottaja ymmärtää ainoastaan jotain toista kieltä, asiakirjoista tai ainakin niiden tärkeimmistä kohdista on liitettävä mukaan käänös kyseiselle kielelle.

3. Tiedoksiantava sopimuspuolen viranomainen ilmoittaa vastaanottajalle, että kyseinen viranomainen ei voi suoraan panna täytäntöön minkäänlaista pakkokeinoa tai rangaistustoimenpidettä toisen sopimuspuolen alueella.

4. Jokaiseen oikeudenkäyntiasiakirjaan on liitettävä ilmoitus siitä, että vastaanottaja voi saada ilmoituksessa mainitulta viranomaisel-

ta tietoja asiakirjaa koskevista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

29 artikla

Väliaikaiset toimenpiteet

1. Pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen toimivaltainen viranomaislain määrää kansallisen lainsäädäntönsä ja toimivaltansa puitteissa ja pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen pyynnöstä tarvittavista väliaikaisista toimenpiteistä vallitsevan tilanteen säilyttämiseksi, vaarassa olevien oikeudellisten etujen suojelemiseksi tai todisteiden säilyttämiseksi, jos oikeusapua koskeva pyyntö ei näytä ilmeisen hylättävältä.

2. Varojen jäädyttäminen ja ehkäisevä takavarikko määrätään oikeusapupyynnön kohteena olevien rikosten rikoksentekevälaineiden ja niiden tuottaman hyödyn osalta. Jos rikoksen tuottamaa hyötyä ei ole enää kokonaisuudessaan tai osittain olemassa, samat toimenpiteet määrätään sellaisen pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella olevan omaisuuden osalta, jonka arvo vastaa kyseistä hyötyä.

30 artikla

Pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisten läsnäolo

1. Pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli valtuuttaa pyynnön esittäneen sopimuspuolen pyynnöstä viimeksi mainitun sopimuspuolen viranomaisten edustajat osallistumaan oikeusapupyynnön täytäntöönpanoon. Heidän läsnäolonsa ei edellytä toimenpiteen kohteena olevan henkilön suostumusta.

Valtuutukseen voidaan liittää ehtoja.

2. Läsnä olevilla henkilöillä on oikeus päästä samoihin tiloihin ja tutustua samoihin asiakirjoihin kuin pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen edustajat, kun tämä tapahtuu näiden välityksellä ja ainoastaan oikeusapupyynnön täytäntöönpanemiseksi. Heillä voi olla erityisesti valtuudet esittää tai ehdottaa kysymyksiä ja ehdottaa tutkintatoimenpiteitä.

3. Heidän läsnäolonsa ei saa johtaa toiseikkojen luovuttamiseen muille kuin edellisten kohtien nojalla valtuutetuille henkilöil-

le salassapitovelvollisuuden tai kyseisen henkilön oikeuksien vastaisesti. Pynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen tietoon saatettuja tietoja ei saa käyttää todistena ennen kuin täytäntöönpanoon liittyvien asiakirjojen toimitusta koskeva päätös on saanut lainvoiman.

31 artikla

Etsinnät ja takavarikot

1. Sopimuspuolet voivat asettaa etsintää ja takavarikkoa koskevalle oikeusapupyynnölle ainoastaan seuraavia ehtoja:

a) oikeusapupyynnön perusteena on teko, josta kummankin sopimuspuolen lain mukaan ankarin seuraamus on vähintään kuuden kuukauden vapausrangaistus tai vapauden menettämistä tarkoittava seuraamus, taikka teko, joka jommankumman sopimuspuolen lain mukaan on rangaistava sanotulla seuraamuksella ja toisen sopimuspuolen lain mukaan hallinnollisen viranomaisen toimivaltaan kuuluvana järjestelyrikkomuksena, jos asiassa annettava päätös voidaan saattaa rikosasioissa toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi;

b) oikeusapua koskevan pyynnön täyttäminen on pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaista.

2. Myös tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien rahanpesurikosten osalta etsintää ja takavarikkoa varten esitettävät oikeusapupyynnöt hyväksytään sillä edellytyksellä, että kyseisten kahden sopimuspuolen lainsäädännön nojalla ankarin seuraamus rikosta edeltävistä toiminnoista on yli kuuden kuukauden vapausrangaistus tai vapauden menettämistä tarkoittava seuraamus.

32 artikla

Pankki- ja rahoitustietoja koskevat pyynnöt

1. Kun 31 artiklan edellytykset täyttyvät, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen on pantava täytäntöön pankki- ja rahoitustietojen hankkimista ja toimittamista koskevat oikeusapupyynnöt, mukaan lukien seuraavat:

a) pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella toimivissa pankeissa avattujen pank-

kitilien yksilöiminen ja niitä koskevat tiedot, silloin kun tutkimuksen kohteena on tilinhaltija, allekirjoitusvaltuudet omaava tai määräysvaltaa käyttävä henkilö;

b) yhdeltä tai useammalta pankkitililtä tai yhdelle tai useammalle pankkitilille tai yhden tai useamman pankkitilin kautta toteutettujen tai tiettyjen henkilöiden toteuttamien pankkitapahtumien ja toimintojen yksilöinti ja kaikki niitä koskevat tiedot tietyltä ajalta.

2. Vastaavissa kotimaisissa tapauksissa sovellettavan rikosmenettelyjä koskevan lainsäädännön rajoissa pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi määrätä, että pankkitileiltä tai pankkitileille tai pankkitilien kautta toteutettuja tai tiettyjen henkilöiden toteuttamia pankkitoimintoja valvotaan tietyn ajan ja että tulokset toimitetaan pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen toimivaltaiset viranomaiset tekevät tapahtumien valvontaa ja tuloksista tiedottamista koskevan päätöksen tapauskohtaisesti kyseisen sopimuspuolen kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Valvonnan yksityiskohdista sovitaan pyynnön esittäneen ja pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten kesken.

3. Kukin sopimuspuoli toteuttaa tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, etteivät rahoituslaitokset ilmaise asianomaiselle pankkiasiakkaalle tai ulkopuolisille henkilöille, että pyynnön esittäneen sopimuspuolen pyynnöstä toteutetaan toimenpiteitä tai että tutkimus on parhaillaan käynnissä, niin kauan kuin on tarpeen tulosten vaarantamisen välttämiseksi.

4. Pynnön esittävän sopimuspuolen viranomaisen on pyynnössään:

a) kerrottava, miksi sen mielestä pyydetyillä tiedoilla todennäköisesti on olennainen merkitys rikoksen tutkinnan kannalta;

b) kerrottava, millä perusteella se olettaa, että kyseiset tilit ovat pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen pankeissa, ja mahdollisuuksien mukaan, mistä pankeista voi olla kyse;

c) tuotava esiin sellaiset käytettävissä olevat tiedot, jotka voivat helpottaa pyynnön täyttämistä.

5. Sopimuspuoli ei saa vedota pankkisalaisuuteen perusteena kieltäytyä yhteistyöstä

toisen sopimuspuolen esittämän oikeusapua koskevan pyynnön osalta.

33 artikla

Valvotut läpilaskut

1. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen toimivaltainen viranomainen sitoutuu siihen, että sen alueella voidaan sallia pyynnön esittäneen sopimuspuolen pyynnöstä tapahtuvat valvotut läpilaskut tutkittaessa rikoksia, joiden johdosta rikoksentekijä voidaan luovuttaa.

2. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen toimivaltaiset viranomaiset tekevät tapauskohtaisesti päätöksen valvotuista läpilaskuista kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.

3. Valvotut läpilaskut tapahtuvat pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti. Valtuudet toimia sekä johtaa ja valvoa operaatioita kuuluvat asianomaisen sopimuspuolen toimivaltaisille viranomaisille.

34 artikla

Omaisuuksien luovuttaminen menetetyksi tuomitsemista tai palauttamista varten

1. Pynnön esittäneen sopimuspuolen pyynnöstä esineet, asiakirjat, varat tai muu omaisuus, joka on takavarikoitu ennakoivasti, voidaan luovuttaa niiden menetetyksi tuomitsemista tai oikealle omistajalle palauttamista varten.

2. Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli ei voi evätä varojen palauttamista sen vuoksi, että ne vastaavat vero- tai tullivelkaa.

3. Kolmannen osapuolen vilpittömässä mielessä esineisiin vaatimat oikeudet pysyvät voimassa.

35 artikla

Oikeusavun nopeuttaminen

1. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen on täytettävä oikeusapupyynnönsä niin pian kuin mahdollista ottaen mahdollisimman tarkoin huomioon pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen ilmoitta-

mat menettelyä koskevat määräajat ja muut määräajat. Pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen on esitettävä perustelut määräajalle.

2. Jos pyyntöä ei kokonaan tai osittain voida täyttää pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen ilmoittamien vaatimusten mukaisesti, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen on ilmoitettava tästä viipymättä pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaiselle ja mainittava edellytykset, joilla pyyntö voitaisiin täyttää. Kyseiset viranomaiset voivat tämän jälkeen sopia pyyntöä koskevista jatkotoimista ja määrätä tarvittaessa, että edellä tarkoitettujen edellytykset on täytettävä.

Jos voidaan olettaa, että pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen pyynnön täyttämiseksi asettamaa määräaikaa ei voida noudattaa, ja jos 1 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitetuista perusteluista käy selvästi ilmi, että viipeestä aiheutuu olennaista haittaa kyseisen viranomaisen menettelylle, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomaisen on ilmoitettava viipymättä pyynnön täyttämiseen tarvitsemansa aika. Pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava, pidetäänkö pyyntö tästä huolimatta voimassa. Viranomaiset voivat tämän jälkeen sopia pyyntöä koskevista jatkotoimista.

36 artikla

Tietojen ja todisteiden käyttö

Oikeusapumenettelyn kuluessa toimitettuja tietoja ja todisteita voidaan käyttää seuraaviin tarkoituksiin niiden tarkoitusten lisäksi, joihin ne toimitettiin oikeusapua koskevassa menettelyssä:

a) pyynnön esittäneen sopimuspuolen rikosmenettely, joka on pantu vireille muita henkilöitä vastaan, kun kyseiset henkilöt osallistuneet oikeusavun kohteena olevaan rikokseen;

b) pyynnön perusteena olevat tosiseikat muodostavat toisen rikoksen, jonka osalta oikeusapua olisi myös annettava;

c) rikoksentekevälaineiden ja sellaisten rikosten tuottaman hyödyn takavarikointia koskevat menettelyt, joissa oikeusapua olisi

annettava, ja menettelyissä, jotka koskevat korvauksia avunannon kohteena olleiden tekojen osalta.

37 artikla

Oma-aloitteinen toimittaminen

1. Sopimuspuolen oikeusviranomaiset voivat kansallisen lainsäädäntönsä ja toimivaltansa rajoissa toimittaa oma-aloitteisesti tietoja ja todisteita toisen sopimuspuolen oikeusviranomaiselle, kun ne katsovat, että tällaiset tiedot tai todisteet saattavat auttaa vastaanottavan sopimuspuolen viranomaisesta aloittamaan tai suorittamaan tutkimuksia tai menettelyjä tai että nämä tiedot ja todisteet saattavat johtaa kyseisen viranomaisen tekemään oikeusapupyynnön.

2. Tietoja ja todisteita toimittava sopimuspuolen viranomainen voi kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti asettaa vastaanottavan sopimuspuolen viranomaiselle niiden tietojen ja todisteiden käyttöä koskevia ehtoja.

3. Kyseiset ehdot sitovat kaikkia sopimuspuolten viranomaisia.

38 artikla

Pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen menettelyt

Oikeusapupyynnö ei vaikuta pyynnön esittäneen sopimuspuolen oikeuksiin, joita sillä voi olla asianomistajana kotimaisissa rikosmenettelyissä, kun menettelyt on pantu vireille pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella.

IV OSASTO

Loppumääräykset

39 artikla

Sekakomitea

1. Perustetaan sekakomitea, joka koostuu sopimuspuolten edustajista ja joka vastaa tämän sopimuksen moitteettomasta soveltami-

sesta. Tämän vuoksi se antaa suosituksia ja tekee päätöksiä sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Se tekee päätöksensä yhteisellä sopimuksella.

2. Sekakomitea hyväksyy työjärjestyksensä, johon sisältyvät yksityiskohtaiset säännöt kokousten koollekutsumisesta, puheenjohtajan valitsemisesta ja hänen tehtäviensä määrittämisestä.

3. Sekakomitea kokoontuu tarvittaessa ja vähintään kerran vuodessa. Kumpikin sopimuspuoli voi pyytää kokouksen koollekutsumista.

4. Sekakomitea voi päättää perustaa työ- tai asiantuntijaryhmiä avustamaan itseään tehtäviensä suorittamisessa.

40 artikla

Erimielisyyksien ratkaiseminen

1. Kumpikin sopimuspuoli voi antaa sekakomitean ratkaistavaksi tämän sopimuksen tulkintaan tai soveltamiseen liittyvät erimielisyydet erityisesti, jos se katsoo, että toinen sopimuspuoli laiminlyö toistuvasti sille tehtyjen yhteistyöpyyntöjen täyttämisen.

2. Sekakomitea pyrkii ratkaisemaan erimielisyydet mahdollisimman nopeasti. Sekakomitealle on toimitettava kaikki merkitykselliset tiedot, jotka helpottavat tilanteen yksityiskohtaista tarkastelua tyydyttävän ratkaisun löytämiseksi. Tätä varten sekakomitea tarkastelee kaikkia mahdollisuuksia turvata tämän sopimuksen moitteeton toiminta.

41 artikla

Vastavuoroisuus

1. Pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen viranomainen voi hylätä yhteistyöpyynnön, jos pyynnön esittänyt sopimuspuoli laiminlyö toistuvasti yhteistyöpyynnön täyttämisen vastaavissa tapauksissa.

2. Ennen yhteistyöpyynnön hylkäämistä vastavuoroisuuden perusteella on sekakomitealle ilmoitettava asiasta, jotta se voi ottaa kantaa siihen.

42 artikla

Sopimuksen tarkistaminen

Jos sopimuspuoli haluaa, että tätä sopimusta tarkistetaan, sen on tehtävä tätä koskeva ehdotus sekakomitealle, joka laatii suosituksen, erityisesti neuvottelujen aloittamiseksi.

43 artikla

Alueellinen soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan Sveitsin valaliiton alueella ja alueilla, joilla Euroopan yhteisön perustamissopimusta sovelletaan mainitussa perustamissopimuksessa määrätyn edellytyksin.

44 artikla

Voimaantulo

1. Tämä sopimus tehdään määräämättömäksi ajaksi.

2. Sopimuspuolet ratifioivat tai hyväksyvät tämän sopimuksen omia menettelyjään noudattaen. Se tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona on tehty viimeinen ilmoitus ratifioimis- tai hyväksymiskirjoista.

3. Ennen tämän sopimuksen voimaantuloa kumpikin sopimuspuoli voi 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen tekoajankohtana tai milloin tahansa sen jälkeen julistaa, että se katsoo sopimuksen sitovan sitä suhteissaan toiseen saman julistuksen tehneeseen sopimuspuoleen. Nämä julistukset tulevat voimaan yhdeksänkymmenen päivän kuluttua ilmoituksen saapumisesta.

45 artikla

Irtisanominen

Euroopan yhteisö tai Sveitsin valaliitto voivat irtisanoa tämän sopimuksen ilmoittamalla päätöksestään toiselle sopimuspuolelle. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisilmoituksen vastaanottamisesta.

46 artikla

Ajallinen soveltaminen

Tämän sopimuksen määräyksiä sovelletaan sellaista laitonta toimintaa koskeviin pyyntöihin, joka on suoritettu vähintään kuusi kuukautta sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen.

47 artikla

Sopimuksen ulottaminen Euroopan unionin uusiin jäsenvaltioihin

1. Valtiosta, josta tulee Euroopan unionin jäsenvaltio, voi tulla tämän sopimuksen sopimuspuoli sopimuspuolille tehdyllä kirjallisella ilmoituksella.

2. Euroopan unionin neuvoston laatiman, uuden jäsenvaltion kielellä laaditun sopimustekstin oikeellisuus vahvistetaan Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen kirjeenvaihdon perusteella. Se katsotaan todistusvoimaiseksi 48 artiklan mukaisesti.

3. Tämä sopimus tulee voimaan Euroopan unioniin liittyvän uuden jäsenvaltion osalta yhdeksänkymmentä päivää sen liittymisasiakirjaa koskevan ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen tai tämän sopimuksen voimaantuloapäivänä, jos sopimus ei ole tullut voimaan mainitun yhdeksänkymmenen päivän ajanjakson päättyessä.

4. Jos tämä sopimus ei ole vielä tullut voimaan, kun unioniin liittynyt valtio ilmoittaa liittymisasiakirjastaan, kyseiseen valtioon sovelletaan 44 artiklan 3 kohtaa.

48 artikla

Kielet

1. Tämä sopimus on laadittu kahtena kappaleena englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, ruotsin, saksan, slovakian, slovenian, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä, ja kukin teksti on yhtä todistusvoimainen.

2. Sopimuspuolet vahvistavat kirjeenvaihdolla tämän sopimuksen maltankielisen toisinnon oikeellisuuden. Tämä kielitoisinto on yhtä todistusvoimainen kuin 1 kohdassa tarkoitettut.

TÄMÄN VAKUUDEKSI alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty xxxxxx päivänä   kuuta vuonna
200x

xxxx puolesta

xxxx puolesta

PÄÄTÖSASIAKIRJA

Täysivaltaiset edustajat, jotka edustavat

BELGIAN KUNINGASKUNTAA,
TŠEKin TASAVALTAA,
TANSKAN KUNINGASKUNTAA,
SAKSAN LIITTOTASAVALTAA,
VIRON TASAVALTAA,
HELLEENIEN TASAVALTAA,
ESPANJAN KUNINGASKUNTAA,
RANSKAN TASAVALTAA,
IRLANTIA,
ITALIAN TASAVALTAA,
KYPROKSEN TASAVALTAA,
LATVIAN TASAVALTAA,
LIETTUAN TASAVALTAA,
LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTAA,
UNKARIN TASAVALTAA,
MALTAN TASAVALTAA,
ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTAA,
ITÄVALLAN TASAVALTAA,
PUOLAN TASAVALTAA,
PORTUGALIN TASAVALTAA,
SLOVENIAN TASAVALTAA,
SLOVAKIAN TASAVALTAA,
SUOMEN TASAVALTAA,
RUOTSIN KUNINGASKUNTAA,

ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYTTÄ KUNINGASKUNTAA
ja

EUROOPAN YHTEISÖÄ

sekä

SVEITSIN VALALIITTOA

ja jotka ovat kokoontuneet 26. lokakuuta 2004 Luxemburgissa allekirjoittamaan Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välisen yhteistyösopimuksen niiden taloudellisen edun vastaisten pe-
tosten ja muun laittoman toiminnan torjumiseksi, ovat hyväksyneet seuraavat yhteiset julistukset, jotka ovat tämän päätösasiakirjan liitteenä:

1. yhteinen julistus rahanpesusta;
2. yhteinen julistus Sveitsin valaliiton osallistumisesta Eurojustiin ja, jos mahdollista, Euroopan oikeudelliseen verkostoon.

Lisäksi Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden ja Euroopan yhteisön täysivaltaiset edustajat sekä Sveitsin valaliiton täysivaltaiset edustajat ovat hyväksyneet neuvotteluissa yhteisesti hyväksytyn pöytäkirjamerkinnän, joka on tämän päätösasiakirjan liitteenä. Hyväksytty pöytäkirjamerkintä on sitova.

Tehty.....(paikka)

.....(aika)

Allekirjoitukset:

YHTEINEN JULISTUS RAHANPESUSTA

Sopimuspuolet sopivat, että sopimuksen rahanpesuun liittyvää yhteistyötä koskevassa 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin edeltäviin rikoksiin sisältyvät ne, jotka Sveitsin lainsäädännön mukaan muodostavat verope-
toksen tai ammattimaisen salakuljetuksen. Tietoja, jotka saadaan vastauksena rahan-

pesua koskevaan pyyntöön, voidaan käyttää rahanpesua koskevissa menettelyissä lukuun ottamatta sveitsiläisiä henkilöitä koskevia menettelyjä, jos kaikkiin rikoksen kannalta merkityksellisiin tekoihin oli syyllistytty ai-noastaan Sveitsissä.

YHTEINEN JULISTUS SVEITSIN VALALIITON OSALLISTUMISESTA EUROJUSTIIN JA, JOS MAHDOLLISTA, EUROOPAN OIKEUDELLISEEN VERKOSTOON

Sopimuspuolet ottavat huomioon Sveitsin valaliiton toiveen tarkastella mahdollisuutta osallistua Eurojustin toimintaan ja, jos mah-

dollista, Euroopan oikeudellisen verkoston toimintaan.

YHTEISESTI HYVÄKSYTTY PÖYTÄKIRJAMERKINTÄ, JOKA ON HYVÄKSYTTY NEUVOTTELUISSA EUROOPAN YHTEISÖN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ SVEITSIN VALALIITON VÄLISEN, YHTEISTYÖSOPIMUKSEN TEKEMISEKSI NIIDEN TALOUDELLISEN EDUN VASTAISTEN PETOSTEN JA MUUN LAITTOAMAN TOIMINNAN TORJUMISESTA

Sopimuspuolet ovat sopineet seuraavaa:

2 artiklan 1 kohdan a alakohta

Ilmaisulla "petokset ja muu laitton toiminta" tarkoitetaan myös salakuljetusta, korruptiota ja tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvasta toiminnasta kertyvien tuottojen rahanhankintaa, jollei 2 artiklan 3 kohdasta muuta johdu.

Ilmaisu "tulli- ja maatalouslainsäädännön vastainen tavarakauppa" on ymmärrettävä riippumatta siitä, kulkevatko tavarat toisen sopimuspuolen alueen kautta (lähtö, saapuminen tai kauttakulku).

Ilmaisu "arvonlisäveroon, erityiskulutusveroihin ja valmisteveroihin sovellettavan verolainsäädännön vastainen kauppa" on ymmärrettävä riippumatta siitä, kulkevatko tavarat tai palvelut toisen sopimuspuolen alueen kautta (lähtö, saapuminen tai kauttakulku).

15 artiklan 2 kohta

Ilmaisulla "tutkimusmahdollisuudet" tarkoitetaan henkilöiden kuulustelemista, tiloissa ja kulkuneuvoissa tapahtuvaa etsintää, asiakirjojen jäljentämistä, tietopyyntöjä ja esineiden, asiakirjojen ja omaisuuden takavarikointia.

16 artiklan 2 kohdan toinen alakohta

Alakohdassa tarkoitetaan erityisesti tutkimuksessa läsnä olevia henkilöitä, joilla on valtuudet esittää kysymyksiä ja ehdottaa tutkintatoimenpiteitä.

25 artiklan 2 kohta

Sopimuspuolten välisiin monenvälisiin sopimuksiin kuuluu voimaantulostaan alkaen erityisesti Euroopan unionin, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus viimeksi mainitun osallistumisesta Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen.

35 artiklan 1 kohta

Ilmaisulla "oikeusapupyyntö" tarkoitetaan myös tietojen ja todisteiden toimittamista pyynnön esittäneen sopimuspuolen viranomaiselle.

43 artikla

Euroopan komissio toimittaa viimeistään sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä ohjeellisen luettelon alueista, joilla tätä sopimusta sovelletaan.